

«Արարատբանկ» ԲԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ

**2012թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն.....	3
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն.....	5
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն.....	6
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն.....	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն.....	8
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ.....	9

KPMG Armenia cjsc
8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
26/1 Vazgen Sargsyan Street
Yerevan 0010, Armenia

Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա ՓԲԸ
ՀՀ, Երևան, 0010
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն,
8-րդ հարկ

Telephone Հեռախոս + 374 (10) 566 762
Fax Ֆաքս + 374 (10) 566 762
Internet Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Արարատբանկ» ԲԲԸ
Տնօրենների խորհրդին

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Արարատբանկ» ԲԲԸ -ի (այսուհետ՝ «Բանկ») կից ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31-ը դեկտեմբերի 2012թ., հաշվետու տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Հեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների՝ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Հեկավարությունը պատասխանատու է նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը, մրա կարծիքով, թույլ կտա կազմել սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվություններ:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրեցինք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի պահանջներին և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք՝ ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական ապացույցներ ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողությունից, ներառյալ խարդախությանը կամ սխալներով պայմանավորված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը՝ նպատակ ունենալով մշակել համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ կարծիք արտահայտել կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների նպատակահարմարության, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Բանկի ֆինանսական վիճակը առ 31-ը դեկտեմբերի 2012թ., ինչպես նաև նրա գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Այլ նշում

Բանկի 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացրել է այլ աուդիտորական ընկերություն, որն այդ ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ ներկայացրել է չձևափոխված աուդիտորական եզրակացություն՝ 7 փետրվարի 2012թ. ամսաթվով:

Լևոն Խաչատրյան
Տնօրեն

Տիգրան Գազարյան
Աուդիտի բաժնի ղեկավար

«Զեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՓԲԸ
3 ապրիլի 2013թ.

«Արարատբանկ» ԲԲԸ
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	Ծնթգ.	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ	4	9,908,140	6,862,369
Տոկոսային ծախս	4	(3,517,725)	(2,461,728)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		6,390,415	4,400,641
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	5	877,808	753,030
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս	6	(299,529)	(224,585)
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով զուտ եկամուտ		578,279	528,445
Զուտ օգուտ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից		116,933	-
Զուտ եկամուտ փոխարժեքային տարբերություններից	7	688,283	583,953
Զուտ օգուտ վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներից		141,242	35,115
Այլ գործառնական եկամուտ/(ծախս)	8	30,987	(38,833)
Գործառնական եկամուտ		7,946,139	5,509,321
Արժեզրկումից կորուստներ	9	(720,867)	(325,542)
Աշխատակազմի գծով ծախսեր	10	(1,617,470)	(1,276,339)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	11	(1,430,888)	(1,130,613)
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		4,176,914	2,776,827
Շահութահարկի գծով ծախս	12	(844,657)	(562,418)
Տարվա շահույթ		3,332,257	2,214,409
Այլ համապարփակ (վնաս)/եկամուտ՝ առանց շահութահարկի			
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների վերագնահատման պահուստ	12		
- Իրական արժեքի զուտ փոփոխություն		78,082	215,085
- Շահույթ կամ վնաս փոխանցված իրական արժեքի զուտ փոփոխություն		(112,994)	(200,115)
Տարվա այլ համապարփակ եկամուտ (վնաս)՝ առանց շահութահարկի		(34,912)	14,970
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար		3,297,345	2,229,379
Մեկ բաժնետոմսին ընկնող բազային և նորացված շահույթ	24	2.8	1.9

5-ից 64-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2013թ. ապրիլի 3-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Արտ Օսիպյան
Վարչության նախագահ

Տիգրան Գալստյան
Գլխավոր հաշվապահ

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	Ծնթգ.	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ	1 հունվարի 2011թ. հազ. դրամ
			Վերահաշվարկված	Վերահաշվարկված
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13	41,283,033	26,877,401	20,111,960
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	26(բ)(ii)	2,734	-	-
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	14	7,962,613	9,181,987	5,082,047
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխառություններ	15	7,294,726	10,434,084	10,178,510
Հաճախորդներին տրված վարկեր	16	53,662,023	38,380,036	25,264,384
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	17	2,302,949	2,038,593	1,863,588
Հետաձգված հարկային ակտիվ	12	25,655	-	-
Այլ ակտիվներ	18	1,179,400	664,260	448,057
Ընդամենը ակտիվներ		113,713,133	87,576,361	62,948,546
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	19	2,718,308	1,681,002	1,861,081
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	20	63,279,595	50,478,577	38,049,207
Այլ փոխառություններ	21	30,185,218	22,469,952	12,264,523
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		466,766	349,131	231,439
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	12	-	16,536	8,582
Այլ պարտավորություններ	22	605,364	339,715	273,154
Ընդամենը պարտավորություններ		97,255,251	75,334,913	52,687,986
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ				
Բաժնետիրական կապիտալ	23	6,387,505	5,962,005	5,962,005
Էմիսիոն եկամուտ		1,947,880	1,186,001	1,186,001
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների վերագնահատման պահուստ		57,158	92,070	77,100
Զբաղիված շահույթ		8,065,339	5,001,372	3,035,454
Ընդամենը սեփական կապիտալ		16,457,882	12,241,448	10,260,560
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		113,713,133	87,576,361	62,948,546

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	Ծնթգ.	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Շահույթ նախքան հարկումը		4,176,914	2,776,827
<i>Ճշգրտումներ հետևյալ հոդվածների գծով.</i>			
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		335,859	278,306
Արժեզրկումից կորուստներ		720,867	325,542
Փոփոխություն ստացվելիք տոկոսներում		(100,889)	(189,600)
Փոփոխություն վճարվելիք տոկոսներում		281,999	149,864
Զուտ օգուտ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից		(116,933)	-
Վնաս ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից		27,330	9,894
Այլ		(5,518)	-
		5,319,629	3,350,833
Փոփոխություններ ռիսկերի կառավարման նպատակով պահվող ածանցյալ գործիքներում		114,200	-
Փոփոխություններ բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկերում և փոխատվություններում		3,119,307	(195,135)
Փոփոխություններ հաճախորդներին տրված վարկերում		(14,619,523)	(12,345,149)
Փոփոխություններ այլ ակտիվներում		(486,480)	(218,463)
Փոփոխություններ բանկերի նկատմամբ պարտավորություններում		1,040,531	171,311
Փոփոխություններ հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներում և ավանդներում		11,904,921	9,797,293
Փոփոխություններ այլ պարտավորություններում		214,212	66,561
		6,606,797	627,251
Վճարված շահութահարկ		(770,677)	(440,514)
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		5,836,120	186,737
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Ներդրումային արժեթղթերի օտարում/(ձեռքբերում)		1,184,462	(3,986,343)
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում		(538,470)	(435,119)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից		14,908	390
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(76,668)	(18,582)
Ներդրումային գործունեությունից ստացված/(օգտագործված) դրամական միջոցների հոսքեր		584,232	(4,439,654)
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Մուտքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից		1,187,379	-
Վճարված շահաբաժիններ		(268,290)	(248,491)
Պարտքային արժեթղթերի թողարկում		405,855	250,000
Պարտքային արժեթղթերի մարում		-	(250,000)
Այլ փոխառությունների ստացում ֆինանսական կազմակերպություններից և ՀՀ ԿԲ-ից		14,451,492	10,825,410
Ֆինանսական կազմակերպություններից և ՀՀ ԿԲ-ից ստացված փոխառությունների մարում		(8,027,473)	(55,723)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		7,748,963	10,521,196
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ		14,169,315	6,268,279
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		236,317	497,162
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ		26,877,401	20,111,960
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	13	41,283,033	26,877,401
<u>Լրացուցիչ տեղեկատվություն</u>			
Ստացված տոկոսներ		9,891,363	6,474,881
Վճարված տոկոսներ		(3,235,726)	2,347,169

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

«Արարատքանկ» ԲԲԸ
 Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն
 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Էմիսիոն եկամուտ	Վաճառքի համար մատչելի ֆին. ակտիվների վերագնահատման պահուստ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2011թ.	5,962,005	1,186,001	77,100	3,035,454	10,260,560
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ					
Տարվա շահույթ	-	-	-	2,214,409	2,214,409
Այլ համապարփակ եկամուտ					
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց շահութահարկի	-	-	215,085	-	215,085
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց շահութահարկի	-	-	(200,115)	-	(200,115)
Ընդամենը այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	14,970	-	14,970
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	-	14,970	2,214,409	2,229,379
Գործարքներ սեփականատերերի հետ՝ գրանցված ուղղակիորեն սեփական կապիտալում					
Շահաբաժինների բաշխում	-	-	-	(248,491)	(248,491)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	5,962,005	1,186,001	92,070	5,001,372	12,241,448
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	5,962,005	1,186,001	92,070	5,001,372	12,241,448
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ					
Տարվա շահույթ	-	-	-	3,332,257	3,332,257
Այլ համապարփակ եկամուտ					
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց շահութահարկի	-	-	78,082	-	78,082
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն՝ առանց շահութահարկի	-	-	(112,994)	-	(112,994)
Ընդամենը այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	(34,912)	-	(34,912)
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	-	-	(34,912)	3,332,257	3,297,345
Գործարքներ սեփականատերերի հետ՝ գրանցված ուղղակիորեն սեփական կապիտալում					
Բաժնետոմսերի թողարկում	425,500	761,879	-	-	1,187,379
Շահաբաժինների բաշխում	-	-	-	(268,290)	(268,290)
Ընդամենը գործարքներ սեփականատերերի հետ	425,500	761,879	-	(268,290)	919,089
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	6,387,505	1,947,880	57,158	8,065,339	16,457,882

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների
 բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Ներածություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Արարատբանկ» ԲԲԸ-ն («Բանկ») հիմնադրվել է 1991թ-ին: 2007թ. օգոստոսին Բանկը գրացվել է որպես բաց բաժնետիրական ընկերություն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն:

Բանկի հիմնական գործունեությունն է հանդիսանում ավանդների ներգրավումը, հաճախորդների հաշիվների սպասարկումը, վարկերի ու երաշխիքների տրամադրումը, դրամավճարային գործառնությունների իրականացումը, ինչպես նաև արժեթղթերով ու արտարժույթով գործարքների իրականացումը: Բանկի գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի («ՀՀ ԿԲ») կողմից: Բանկն ունի բանկային գործունեություն իրականացնելու լիցենզիա, այն հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության ավանդների հատուցումը երաշխավորող պետական համակարգի և «ՆԱՍԴԱԶ ՕԷՍԷՋՍ Արմենիա»-ի անդամ: Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների մեծամասնությունը տեղակայված է Հայաստանի Հանրապետությունում:

Բանկն ունի 42 մասնաճյուղ, որոնց միջոցով իրականացնում է իր գործունեությունը Հայաստանի Հանրապետությունում և Լեռնային Ղարաբաղում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010, Պուշկինի փ. 19:

Բանկի վերջնական վերահսկող անձն է հանդիսանում Բարսեղ Բեգլարյանը, ով Բանկի հիմնական բաժնետեր՝ «Ֆլեշ» ՍՊԸ-ի վերջնական սեփականատերն է:

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 31-ում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայր

Բանկն իր գործունեությունն իրականացնում է հիմնականում Հայաստանում: Հետևաբար, Բանկի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկաները, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական ու ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Բանկի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն:

(բ) Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների, որոնք ներկայացված են իրական արժեքով ու վերագնահատված արժեքով հաշվառվող շենքերի:

(գ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Բանկի ֆունկցիոնալ արժույթն է հանդիսանում ՀՀ դրամը («դրամ»), որը, լինելով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը, արտացոլում է Բանկի գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը:

Դրամը հանդիսանում է նաև սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: ՀՀ դրամը Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս փոխարկելի արժույթ չէ:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ի պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ գնահատման և կարևոր դատողությունների հետ կապված գզալի անորոշությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 16-ում՝ Հաճախորդներին տրված վարկեր:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ստորև ներկայացվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է սույն ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար: Որոշ համադրելի տեղեկատվություն վերադասակարգվել է ընթացիկ տարվա ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված տվյալների հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով: 2011թ. ֆինանսական հաշվետվություններում Բանկը դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառել է երկու հոդվածներում՝ ՀՀ ԿԲ-ում պահվող դրամական միջոցներում և մնացորդներում և Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների պարտավորություններում, 2012թ. ֆինանսական հաշվետվություններում Բանկը դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներկայացրել է որպես առանձին հոդված: Բացի այդ, այս ֆինանսական հաշվետվություններում ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկերը «Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ» հոդվածից վերադասակարգվել են «Այլ փոխառություններ» հոդվածի (տես՝ ծանոթագրություններ 13 և 20):

(ա) Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են Բանկի ֆունկցիոնալ արժույթին գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով արտարժույթով իրականացված գործառնություններից առաջացած օգուտը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է ժամանակաշրջանի սկզբում ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույքի ու ժամանակաշրջանի վճարումների ճշգրտումով ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև տարբերությունը: Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք չափվում են իրական արժեքով, վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով չափվող, արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Վերափոխարկման արդյունքում առաջացող արտարժույթային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ վաճառքի համար մատչելի բաժնային գործիքների վերափոխարկման արդյունքում առաջացած կամ դրամական միջոցների հոսքերի հեջավորման պահանջներին համապատասխանող տարբերությունների, որոնք ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում:

(բ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում կանխիկ թղթադրամները և մետաղադրամները, ՀՀ կենտրոնական բանկում և այլ բանկերում պահվող սահմանափակումներ չունեցող մնացորդները (նոստրո հաշիվներ և մինչև երեք ամիս ժամկետով ավանդներ): ՀՀ ԿԲ-ում պահվող նվազագույն պահուստային ավանդը համարվում է դրամական միջոցների համարժեք, քանի որ դրանից միջոցների ելքագրումը սահմանափակված չէ: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում ենք ամորտիզացված արժեքով՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

(գ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Դասակարգում

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքները իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ, որոնք՝

- հիմնականում ձեռք են բերվել կամ առաջացել են մոտ ապագայում վաճառելու կամ հետ գնելու նպատակով,
- կազմում են միասին կառավարվող որոշված ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մաս, որի համար առկա է վկայություն կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի ուղիների վերաբերյալ,
- հանդիսանում են ածանցյալ ֆինանսական գործիք (բացառությամբ այն ածանցյալ գործիքների, որոնք նախատեսված են և հանդիսանում են արդյունավետ հեջավորման գործիքներ), կամ
- սկզբնական ճանաչման պահին Բանկի կողմից նախատեսվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ:

Բանկը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ստորև ներկայացված պայմաններից մեկի բավարարման դեպքում.

- ակտիվները կամ պարտավորությունները կառավարվում, գնահատվում և ներկայացվում են իրական արժեքի հիմունքով,
- նախատեսումը վերացնում կամ էականորեն նվազեցնում է հաշվապահական անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանալին այլ հանգամանքներում, կամ
- ակտիվը կամ պարտավորությունը ներառում է պարունակվող ածանցյալ գործիք, որը էականորեն ձևափոխում է դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք այլապես կպահանջվեին պայմանագրի համաձայն:

Պոտենցիալ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (դրական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև ձեռք բերված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես ակտիվ: Պոտենցիալ ոչ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (բացասական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև տրամադրված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես պարտավորություն:

Ֆինանսական գործիքների համապատասխան դասակարգումը ղեկավարությունը որոշում է սկզբնական ճանաչման պահին: Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները և որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ նախատեսված գործիքները սկզբնական ճանաչման պահին չեն վերդասակարգվում շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դասից: Ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է վարկերի և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը, կարող է վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների կամ վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքների դասից, եթե Բանկը մտադիր է և ի վիճակի է պահել այդ գործիքները մոտ ապագայում կամ մինչև մարման ժամկետը: Այլ ֆինանսական գործիքները կարող են վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դասից միայն հազվագյուտ հանգամանքներում: Հազվագյուտ հանգամանքներն ի հայտ են գալիս եզակի արտասովոր դեպքի արդյունքում, երբ գրեթե անհավանական է, որ այն կրկին տեղի կունենա մոտ ապագայում:

Տրամադրված վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գնանշված չեն գործող շուկայում, բացառությամբ այն գործիքների՝

- որոնց Բանկը մտադիր է անմիջապես կամ կարճ ժամկետում վաճառել,
- որոնց Բանկը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- որոնց Բանկը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնց գծով Բանկը չի փոխհատուցի իր բոլոր սկզբնական ներդրումները՝ վճարունակության անկարողությունից տարբեր այլ պատճառներով:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով և ֆիքսված մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք Բանկը մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը, բացառությամբ այն ներդրումների՝

- որոնց սկզբնական ճանաչման պահին Բանկը նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,

- որոնց Բանկը նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնք համապատասխանում են վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են այնպիսի ֆինանսական ակտիվներ, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես վարկեր ու դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ:

(ii) Ճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Բանկը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով գնումները հաշվառվում են առք ու վաճառքի ամսաթվի դրությամբ:

(iii) Չափում

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական չափումը տեղի է ունենում իրական արժեքով: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները, ներառյալ ակտիվ համարվող ածանցյալ գործիքները, չափվում են իրական արժեքով՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք կարող են առաջանալ վաճառքի կամ այլ օտարման հետ կապված, բացառությամբ՝

- վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, և
- բաժնային գործիքներում ներդրումների, որոնք գործող շուկայում չունեն գնանշվող շուկայական գին, որոնց իրական արժեքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել և որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, բացառությամբ այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք նախատեսված են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող և այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պահանջները:

(iv) Ամորտիզացված արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքն իրենից ներկայացնում է այն գումարը, որով ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած սկզբնապես ճանաչված գումարի և մարման պահին գումարի տարբերության կուտակված ամորտիզացիան, որը հաշվարկվել է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեգրկումից կորուստը: Հավելավճարները և զեղչերը, ներառյալ գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսումները, ընդգրկված են համապատասխան գործիքի հաշվեկշռային արժեքում և ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

(v) Իրական արժեքի չափման սկզբունքներ

Իրական արժեք է համարվում այն գումարը, որով ակտիվը կարող է փոխանակվել կամ պարտավորությունը՝ մարվել իրազեկ, պատրաստակամ կողմերի միջև՝ «անկախ կողմերի միջև գործարքում» չափման ամսաթվի դրությամբ:

Հնարավորության դեպքում Բանկը գործիքի իրական արժեքը չափում է ելնելով գործող շուկայում այդ գործիքի համար գնանշված գներից: Շուկան համարվում է գործող, եթե գնանշված գները հեշտորեն ու կանոնավոր կերպով հասանելի են և իրենցից ներկայացնում են փաստացի ու կանոնավոր կերպով շուկայում տեղի ունեցող «անկախ կողմերի միջև գործարքներ»:

Եթե ֆինանսական գործիքի շուկան գործող շուկա չէ, ապա Բանկը որոշում է իրական արժեքը՝ օգտագործելով գնահատման տեխնիկա: Գնահատման տեխնիկաները ներառում են շուկայում վերջերս կատարված իրազեկ, պատրաստակամ «անկախ կողմերի միջև գործարքների» օգտագործումը (դրանց առկայության դեպքում), մեկ այլ էականորեն չտարբերվող գործիքի ընթացիկ իրական արժեքին հղումը, զեղչված դրամական հոսքերի վերլուծությունը և օպցիոնների գնահատման մոդելները: Ընտրված գնահատման մեթոդը որպես մուտքային տվյալներ առավելագույնս օգտագործում է շուկայական տվյալները և նվազագույնս հիմնվում է Բանկին յուրահատուկ գնահատականների վրա, ներառում է բոլոր այն գործոնները, որոնք շուկայի մասնակիցները հաշվի կառնեն զինը որոշելիս, և համապատասխանում է ֆինանսական գործիքների գնահատման ընդունված տնտեսագիտական մեթոդաբանություններին: Գնահատման տեխնիկայի մուտքային տվյալները խելամտորեն ներկայացնում են շուկայի սպասումները և ֆինանսական գործիքին ներհատուկ ռիսկ-հատույց գործոնների չափումները:

Ֆինանսական գործիքի սկզբնական ճանաչման ժամանակ դրա իրական արժեքի լավագույն վկայությունը գործարքի գինն է, այսինքն՝ տրված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը, բացառությամբ եթե այդ գործիքի իրական արժեքի մասին վկայությունը ստացվում է նույն գործիքի գծով (այսինքն՝ առանց վերափոխման կամ «վերափաթեթավորման») այլ դիտարկելի ընթացիկ շուկայական գործարքների հետ համեմատության միջոցով, կամ գնահատման մի մոդելի հիման վրա, որի փոփոխականները ներառում են տվյալներ միայն դիտարկելի շուկաներից: Եթե գործարքի գինը տրամադրում է իրական արժեքի լավագույն վկայությունը սկզբնական ճանաչման ժամանակ, ապա ֆինանսական գործիքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով, և այս գնի ու գնահատման մոդելի կիրառման արդյունքում սկզբնապես ձեռքբերված արժեքի տարբերությունը հետագայում ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում համապատասխան հիմունքով՝ գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, սակայն ոչ ուշ, քան գնահատման ամբողջական հիմնավորումը դիտարկելի շուկայական տվյալներով կամ գործարքի ավարտը:

Ակտիվները և երկար դիրքերը չափվում են առքի գնով, պարտավորությունները և կարճ դիրքերը չափվում են վաճառքի գնով: Երբ Բանկն ունի միմյանց չեզոքացնող ռիսկերով դիրքեր, այն միջին շուկայական գներն օգտագործում է որպես հիմք՝ չեզոքացնող ռիսկային դիրքերը չափելու համար, և առքի կամ վաճառքի գնի գծով ճշգրտումը համապատասխանաբար կիրառում է միայն զուտ բաց դիրքի նկատմամբ: Իրական արժեքն արտացոլում է գործիքի վարկային ռիսկը և ներառում է ճշգրտումներ գործարքի կողմի վարկային ռիսկը հաշվի առնելու համար՝ անհրաժեշտության դեպքում: Մոդելների օգտագործման արդյունքում ստացված իրական արժեքի գնահատականները ճշգրտվում են ցանկացած այլ գործոնների հետ կապված՝ այդ թվում իրացվելիության ռիսկի կամ մոդելի անորոշության հետ կապված, այնքանով, որքանով Բանկը գտնում է, որ երրորդ անձ հանդիսացող շուկայի մասնակիցը կարող է դրանք հաշվի առնել գործարքի գինը որոշելիս:

(vi) Հետագա չափման հետևանքով առաջացած շահույթ և վնաս

Ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է հետևյալ կերպ.

- շահույթում կամ վնասում ճանաչվում է այն ֆինանսական գործիքի գծով շահույթը կամ վնասը, որը դասակարգված է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է սեփական կապիտալում՝ որպես այլ համապարփակ եկամուտ (բացառությամբ արժեգրկումից կորուստների և վաճառքի համար մատչելի պարտքային ֆինանսական գործիքների գծով փոխարժեքային տարբերություններից առաջացած շահույթի և վնասի), մինչև որ նշված ակտիվն ապաճանաչվում է և այդ պահին կուտակված շահույթը կամ վնասը, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում, ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվի գծով տոկոսները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, երբ ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունն ապաճանաչվում է կամ արժեգրկվում է, ինչպես նաև՝ ամորտիզացիայի հաշվարկի ընթացքում:

(vii) Ապաճանաչում

Բանկն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Բանկը ոչ պահպանում, ոչ էլ փոխանցում է սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը: Ապաճանաչման պայմանները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվի գծով տոկոսները, որոնք առաջացել կամ պահպանվել են Բանկի կողմից, ճանաչվում են որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Բանկն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

Բանկը կատարում է գործարքներ, որոնցով փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու հատույցները կամ դրանց մի մասը: Եթե ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր կամ ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները պահպանվում են, ապա փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում:

Գործարքներում, որոնցում Բանկը ոչ փոխանցում է, ոչ էլ պահպանում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, այն ապաճանաչում է ակտիվը, եթե կորցնում է դրա նկատմամբ վերահսկողությունը:

Փոխանցումների այն գործարքներում, որոնցում Բանկը պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, Բանկը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվը այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ, որն այն չափն է, որով նա ենթարկված է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Բանկը դուրս է գրում անհավաքագրելի համարվող ակտիվները:

(viii) Հետգնման և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերով («ռեպո») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարքներ, որի դեպքում արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, իսկ պայմանագրային կողմի պարտավորությունը ներառվում է ռեպո գործարքների գծով վճարվելիք գումարների կազմում՝ բանկերի մնացորդներ և ավանդներ ու այլ փոխառություններ կամ հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ հոդվածներում՝ ըստ կիրառելիության: Վաճառքի և հետգնման գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային ծախս և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում ռեպո պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Վերավաճառքի նպատակով հակադարձ հետգնման պայմանագրերով («հակադարձ ռեպո») ձեռք բերված արժեթղթերը գրանցվում են որպես հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ՝ բանկերին տրված վարկեր և փոխառություններ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր հոդվածներում՝ ըստ կիրառելիության: Ձեռքբերման և վերավաճառքի գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային եկամուտ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում ռեպո պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե հետադարձ վաճառք նախատեսող պայմանագրի շրջանակներում գնված ակտիվները վաճառվում են երրորդ անձանց, ապա արժեթղթերը վերադարձնելու պարտավորությունն արտացոլվում է որպես առևտրական նպատակներով պահվող պարտավորություն և չափվում է իրական արժեքով:

(ix) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվելով զուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

(դ) Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցների միավորները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը առանձին ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռք բերման պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

— շենքեր	30 տարի
— կապի սարքավորումներ	1-ից 5 տարի
— համակարգիչներ	3 տարի
— տնտեսական գույք	1-ից 5 տարի
— փոխադրամիջոցներ	5 տարի

Վարձակալված հիմնական միջոցների համար կատարած բարելավումների գծով մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետից և վարձակալության ժամկետից նվազագույնի ընթացքում:

(ե) Ոչ նյութական ակտիվներ

Ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Համակարգչային ծրագրերի լիցենզիաների ձեռքբերման ծախսերը կապիտալացվում են որպես առանձին ծրագրի ձեռքբերման և ներդրման ծախսեր:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կան վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է 1-ից 10 տարի:

(զ) Գրավի նկատմամբ սեփականության ձեռքբերման արդյունքում առաջացած ակտիվներ

Բանկը ճանաչում է գրավի նկատմամբ սեփականության ձեռքբերման արդյունքում առաջացած ակտիվները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ այն ունի մարման ամբողջական և վերջնական իրավունքներ գրավի նկատմամբ և երբ իրավասու է պահել գրավի իրացումից ստացվող մուտքերը:

Գրավի նկատմամբ սեփականության ձեռքբերման արդյունքում առաջացած ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքից նվազագույնով՝ հանած վաճառքի կազմակերպման ծախսերը: Սկզբնական ճանաչման պահին գրավի նկատմամբ սեփականության ձեռքբերման արդյունքում առաջացած ակտիվները չափվում են չաշխատող վարկի հաշվեկշռային արժեքով՝ ներառյալ գրավի իրացման հետ կապված ծախսումները: Իրական արժեքի և վաճառքի կազմակերպման ծախսերի տարբերությունը հանդիսանում է գրավի գնահատված վաճառքի գինը բնականոն գործունեության ընթացքում՝ հանած վաճառքի հարակից ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո գրավի նկատմամբ սեփականության ձեռքբերման արդյունքում առաջացած ակտիվները վերանայվում են որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգվելու տեսանկյունից և համապատասխանաբար վերադասակարգվում են այդ դասի չափանիշները բավարարելու դեպքում:

Գրավի նկատմամբ սեփականության ձեռքբերման արդյունքում առաջացած ակտիվները ներառվում են այլ ակտիվներում:

Գրավի նկատմամբ սեփականության ձեռքբերման արդյունքում առաջացած ակտիվների օտարումից ստացվող շահույթը և վնասը ճանաչվում են զուտ հիմունքով «Այլ գործառնական եկամուտ» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում:

(է) Արժեզրկում

(i) Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են վարկերը և այլ դեբիտորական պարտքերը («վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»): Բանկը վերանայում է իր վարկերը և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկումը կանոնավոր հիմունքով գնահատելու նպատակով: Վարկը կամ դեբիտորական պարտքը արժեզրկվում է, և արժեզրկումից կորուստներ ճանաչվում են այն և միայն այն դեպքում, երբ առկա է անկողմնակալ վկայություն սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ ավելի

դեպքերի արդյունք հանդիսացող արժեզրկման մասին, և այդ դեպքը (կամ դեպքերը) ազդեցություն ունի վարկի գծով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը վարկառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները վարկառուի կողմից, վարկի կամ փոխառության պայմանների այնպիսի վերանայումը Բանկի կողմից, որը Բանկն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ դիտարկելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանների փոփոխությունը:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը վարկառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները վարկառուի կողմից, վարկի կամ փոխառության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Բանկն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ դիտարկելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանների փոփոխությունը:

Բանկը նախ գնահատում է, թե արդյոք գոյություն ունի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն այն առանձին վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի են, և ապա առանձին կամ հավաքական հիմունքով՝ այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չեն: Եթե Բանկը որոշում է, որ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով՝ լինի այն նշանակալի կամ ոչ նշանակալի, արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն չկա, ապա այն ներառում է այդ վարկը պարտքային ռիսկի համանման բնութագրերով վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և դրանք հավաքական հիմունքով գնահատում արժեզրկման տեսանկյունից: Այն վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնք առանձին են գնահատվում արժեզրկման տեսանկյունից, և որոնց գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում կամ շարունակվում է ճանաչվել, չեն ներառվում արժեզրկման հավաքական հիմունքով գնահատման մեջ:

Եթե առկա է վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում է որպես վարկի կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և այդ վարկի կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի, ներառյալ երաշխիքների գծով ստացվելիք գումարների և գրավի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը: Պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը և նախկին փորձի վրա հիմնված վնասները, որոնց գծով ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող դիտարկելի տվյալների հիման վրա կատարվել են ճշգրտումներ, հանդիսանում են դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի գնահատման հիմք:

Որոշ դեպքերում դիտարկելի տվյալները, որոնք պահանջվում են վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար, կարող են լինել սահմանափակ կամ այլևս ոչ ամբողջությամբ առնչվող տվյալ հանգամանքներին: Դա կարող է տեղի ունենալ, երբ վարկառուն ֆինանսական դժվարությունների մեջ է, և համանման վարկառուների վերաբերյալ քիչ պատմական տվյալներ կան: Այդպիսի դեպքերում, ցանկացած

արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար Բանկն օգտագործում է իր փորձը և դատողությունները:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում են այնքանով, որքանով փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը կարելի է անկողմնակալորեն կապել արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը:

Այն դեպքերում, երբ վարկի հավաքագրումը հնարավոր չէ, վարկը դուրս է գրվում ի հաշիվ արժեզրկման գծով ձևավորված համապատասխան պահուստի: Բանկը վարկի մնացորդը (և արժեզրկման գծով ձևավորված ցանկացած պահուստը) դուրս է գրում, երբ ղեկավարությունը որոշում է, որ վարկը ենթակա չէ հավաքագրման և ձեռնարկվել են վարկի վերադարձի հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ քայլերը:

(ii) Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներում ընդգրկված չգնանշվող բաժնային գործիքները, որոնք չեն հաշվառվում իրական արժեքով, քանի որ այն հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել: Եթե առկա է այդ ներդրումների գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում է որպես ներդրման հաշվեկշռային արժեքի և մամուտիայ ֆինանսական ակտիվների ներկա շուկայական հատույցադրույթով գեղջված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը:

Այս ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և ենթակա չեն հակադարձման:

(iii) Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված կուտակված վնասը փոխանցելով շահույթի կամ վնասի կազմ՝ որպես վերադասակարգման ճշգրտում: Կուտակված վնասը, որը այլ համապարփակ եկամտից վերադասակարգվում է շահույթի կամ վնասի կազմ, հանդիսանում է ձեռքբերման արժեքի՝ հանած մայր գումարի մարումները ու մաշվածությունը, և ընթացիկ իրական արժեքի՝ հանած նախկինում շահույթում կամ վնասում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները, միջև տարբերությունը: Ժամանակի արժեքին վերագրելի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններն արտացոլվում են որպես տոկոսային եկամտի բաղադրիչ:

Վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեթղթում կատարած ներդրման իրական արժեքի էական կամ երկարատև նվազումը դրա սկզբնական արժեքից հանդիսանում է արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն:

Եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթի իրական արժեքն աճում է, և այդ աճը հնարավոր է անկողմնակալորեն կապել շահույթում կամ վնասում արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը, ապա արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, իսկ հակադարձված գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Այնուամենայնիվ, արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեթղթի իրական արժեքի ցանկացած հետագա վերականգնումը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում:

(iv) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից (համաձայն վաճառքի ծախսերը) և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղչվում են իրենց ներկա արժեքով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը գեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքից մեծապես անկախ և դրամական միջոցների ներհոսք չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի՝ առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլինի:

(ը) Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ Բանկը որպես անցյալ դեպքերի արդյունք ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն էական է, պահուստները որոշվում են գեղչելով ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ օգտագործելով գեղչման մինչև հարկումը գործող այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և, անհրաժեշտության դեպքում՝ պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը:

Վերականգնավորման գծով պահուստը ճանաչվում է, երբ Բանկը հաստատում է վերականգնավորման մանրամասն պաշտոնական պլանը և երբ սկսվում է վերականգնավորումը կամ դրա մասին հայտարարվում է հանրությանը: Ապագա գործառնական ծախսերի գծով պահուստ չի ձևավորվում:

(թ) Վարկավորման պարտավորվածություններ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկը հանձն է առնում վարկավորման պարտավորվածություններ, որոնք ներառում են չօգտագործված վարկային պարտավորվածությունները, ակրեդիտիվները և երաշխիքները:

Ֆինանսական երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են պայմանագրեր, որոնք պարտավորեցնում են Բանկին կատարել որոշակի վճարումներ, որոնք կփոխհատուցեն երաշխիքի սեփականատիրոջ այն վնասները, որոնք նա կկրել, եթե առանձին պարտատերն ի վիճակի չլինի կատարել վճարումները պարտքային գործիքի պայմաններով նախատեսված ժամկետներում:

Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորությունը սկզբնապես ճանաչվում է իրական արժեքով, հաշվի չառնելով գործարքի հետ կապված ծախսումները, և հետագայում չափվում է երկու մեծություններից առավելագույնով՝ սկզբնապես ճանաչված գումարը՝ հանած կուտակված

ամորտիզացիան կամ երաշխիքի գծով կորուստների պահուստը: Ֆինանսական երաշխիքների գծով կորուստների պահուստը և վարկավորման այլ պարտավորվածությունները ճանաչվում են, երբ գոյություն ունի վնաս կրելու հավանականություն և այդ վնասը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորությունները և վարկավորման այլ պարտավորվածությունների գծով պահուստները ներառվում են այլ պարտավորությունների կազմում:

Վարկավորման պարտավորվածությունները չեն ճանաչվում, բացառությամբ հետևյալ պարտավորվածությունների.

- վարկավորման պարտավորվածություններ, որոնք Բանկը նախատեսում է որպես ֆինանսական պարտավորություններ իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- եթե Բանկն ունի իր վարկավորման պարտավորվածություններից առաջացող ակտիվների՝ դրանց առաջացումից կարճ ժամանակ անց վաճառելու նախկին պրակտիկա, ապա նույն դասում գտնվող բոլոր վարկավորման պարտավորվածությունները դիտվում են որպես ամսացյալ գործիքներ,
- վարկավորման պարտավորվածություններ, որոնք կարող են մարվել զուտ հիմունքով՝ դրամական միջոցներով կամ մեկ այլ ֆինանսական գործիք մատակարարելով կամ թողարկելով,
- շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով վարկ տրամադրելու պարտավորվածություններ:

(Ժ) Բաժնետիրական կապիտալ

(i) Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսերը ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկային հետևանքների:

(ii) Էմիսիոն եկամուտ

Թողարկված բաժնետոմսերի անվանական արժեքից ավել վճարվող գումարը ճանաչվում է որպես էմիսիոն եկամուտ:

(iii) Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Բանկի կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Սովորական բաժնետոմսերի շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակահատվածում, երբ հայտարարվում են:

(h) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ եկամտի միավորներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա շահութահարկի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի վրա ազդեցություն չունեցող ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման համար: Հետաձգված հարկի գումարը չափվում է՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

(i) Եկամտի և ծախսի ճանաչում

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Վարկերի տրամադրման, սպասարկման և այլ վճարները, որոնք գործարքի հետ կապված ծախսերի հետ միասին դիտարկվում են որպես վարկի ընդհանուր շահութաբերության անբաժան մաս, հետաձգվում են և ամորտիզացվում են տոկոսային եկամտի կազմում ֆինանսական գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Այլ վճարները, կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ համապատասխան ծառայությունը տրամադրելիս:

Շահաբաժինների տեսքով եկամուտը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ շահաբաժնի հայտարարման օրը:

Գործառնական վարձակալության գծով վճարները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով՝ վարձակալության գործողության ժամկետի ընթացքում: Վարձակալության գծով ստացված խրախուսող պայմանները ճանաչվում են որպես վարձակալության գծով ընդհանուր ծախսի անբաժան մաս՝ վարձակալության գործողության ժամկետի ընթացքում:

(յ) Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ

Բանկը ներկայացնում է մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նուսրացված շահույթը իր սովորական բաժնետոմսերի համար: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթը հաշվարկվում է Բանկի սովորական բաժնետոմսերի տիրապետողներին վերագրվող շահույթը կամ վնասը բաժանելով այդ ժամանակաշրջանի ընթացքում շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թվին՝ ճշգրտված պահվող սեփական բաժնետոմսերի թվի չափով: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող նուսրացված շահույթը որոշվում է ճշգրտելով սովորական բաժնետոմսերի տիրապետողներին վերագրվող շահույթը կամ վնասը շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թվին՝ ճշգրտված պահվող սեփական բաժնետոմսերի թվի չափով՝ բոլոր նուսրացնող պոտենցիալ սովորական բաժնետոմսերի ազդեցությունը հաշվի առնելու համար:

(ծ) Սեզմենտային հաշվետվություններ

Գործառնական սեզմենտը Բանկի բաղադրիչն է, որը ներգրավված է ձեռնարկատիրական գործունեություններում, որոնցից այն կարող է վաստակել հասույթներ և կրել ծախսեր (ներառյալ Բանկի այլ բաղադրիչների հետ գործառնություններից հասույթները և ծախսերը): Գործառնական սեզմենտների գործառնական արդյունքները կանոնավոր կերպով վերանայվում են Բանկի գլխավոր գործառնական որոշում կայացնողի կողմից՝ սեզմենտին միջոցների բաշխման վերաբերյալ որոշում կայացնելու և դրա գործունեության արդյունքները գնահատելու նպատակով: Գործառնական սեզմենտի գծով առկա է առանձին ֆինանսական տեղեկատվություն:

(կ) Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ չէին գործում 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Բանկի ֆինանսական վիճակի և գործունեության վրա: Բանկը մտադիր է ընդունել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ:

- ՖՀՄՍ 9 «*Ֆինանսական գործիքներ*» ստանդարտը կգործի 2015թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը կիրառարակվի մի քանի փուլերով, և ենթադրվում է, որ կփոխարինի Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտ ՀՀՄՍ 39 «*Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում*»: ՖՀՄՍ 9-ի առաջին մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական ակտիվների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվեց 2009թ. նոյեմբերին: Երկրորդ մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվեց 2010թ. հոկտեմբերին: Ակնկալվում է, որ ստանդարտի մնացած մասերը կիրառարակվեն 2013թ. ընթացքում: Բանկն ընդունում է, որ նոր ստանդարտը նախատեսում է բազմաթիվ փոփոխություններ ֆինանսական գործիքների հաշվառման համար և հավանական է, որ էական ազդեցություն կունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Այս փոփոխությունների ազդեցությունը կվերլուծվի ստանդարտի հաջորդ փուլերի հրապարակմանը զուգընթաց: Բանկը չի ակնկալում կիրառել այս ստանդարտը ժամանակից շուտ:
- ՖՀՄՍ 13 «*Իրական արժեքի չափում*» ստանդարտը կգործի 2013թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը փոխարինում է առանձին ՖՀՄՍ-ներում ընդգրկված իրական արժեքի չափման ուղեցույցները և իրենից ներկայացնում է իրական արժեքի չափման մեկ ընդհանուր ուղեցույց: Այն տրամադրում է

իրական արժեքի վերանայված սահմանումը, սահմանում է իրական արժեքի չափման հիմունքները և ներկայացնում է իրական արժեքի չափման համար պահանջվող բացահայտումները: ՖՀՄՄ 13 չի ներկայացնում նոր պահանջներ ակտիվների կամ պարտավորությունների իրական արժեքի չափման համար և չի բացառում գործնականում կիրառվող իրական արժեքի չափմանը վերաբերող բացառությունները, որոնք ներկայումս գոյություն ունեն որոշ ստանդարտներում: Ստանդարտը կիրառվում է հեռանկարային հիմունքով, և թույլատրվում է դրա ժամկետից շուտ կիրառումը: Համադրելի տեղեկատվության բացահայտում չի պահանջվում սկզբնական կիրառմանը նախորդող ժամանակաշրջանների համար:

- ՀՀՄՄ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում. Այլ համապարփակ եկամտի միավորների ներկայացում» ստանդարտի փոփոխություն: Փոփոխությունը պահանջում է, որպեսզի կազմակերպությունն այլ համապարփակ եկամտի այն միավորները, որոնք ապագայում կարող են վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի, ներկայացնի շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող միավորներից առանձին: Ի լրումն, այս փոփոխության համաձայն «Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը» սկսվում է կոչվել «Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն»: Այնուամենայնիվ, թույլատրվում է այլ անվանումների օգտագործում: Փոփոխությունը պետք է կիրառվի հետադարձ հիմունքով 2012 հուլիսի 1-ից, և թույլատրվում է դրա ժամանակից շուտ կիրառումը:
- Բազմաթիվ «ՖՀՄՄ-ների կատարելագործումները» դիտարկվել են առանձին՝ յուրաքանչյուր ստանդարտի հիմունքով: Բոլոր փոփոխությունները, որոնք հանգեցնում են ներկայացման, ճանաչման կամ չափման հաշվառման փոփոխություններին, ուժի մեջ կմտնեն 2013թ. հունվարի 1-ից ոչ շուտ: Բանկը դեռ չի վերլուծել նշված կատարելագործումների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:

4 Զուտ տոկոսային եկամուտ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	6,495,687	4,712,331
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխստվություններ, դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,609,994	680,943
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	1,116,798	825,788
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	685,661	643,307
	9,908,140	6,862,369
Տոկոսային ծախս		
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	1,909,696	1,552,305
Այլ փոխառություններ	1,425,600	742,618
Պարտավորությունների բանկերի նկատմամբ	144,270	128,107
Թողարկված մուրհակներ	37,195	26,363
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	964	12,335
	3,517,725	2,461,728
Զուտ տոկոսային եկամուտ	6,390,415	4,400,641

5 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Վճարահաշվարկային ծառայություններ	260,121	206,533
Վարկային քարտերի սպասարկում	206,739	164,073
Դրամական փոխանցումներ	181,870	138,749
Վարկերի սպասարկում	115,496	98,891
Կանխիկի մուտքագրման և ելքագրման գործառնություններ	77,861	89,938
Երաշխիքների և ակրեդիտիվների թողարկում	23,266	35,062
Այլ	12,455	19,784
	877,808	753,030

6 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Գործառնություններ պլաստիկ քարտերով	185,046	137,687
Թղթակից հաշիվների սպասարկում	51,033	15,143
Վճարահաշվարկային ծառայություններ	40,916	48,483
Երաշխիքներ	15,952	19,845
Ֆոնդային բորսայի ծառայություններ	6,582	3,427
	299,529	224,585

7 Զուտ եկամուտ արտարժույթային գործառնություններից

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Օգուտ սփոթ գործարքներից	715,613	593,847
Վնաս ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից	(27,330)	(9,894)
	688,283	583,953

8 Այլ գործառնական եկամուտ/(ծախս)

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Տույժեր և տուգանքներ	188,916	61,999
Վճարումներ ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամին	(36,453)	(35,256)
Այլ	(121,476)	(65,576)
	30,987	(38,833)

9 Արժեզրույմից կորուստներ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Հաճախորդներին տրված վարկեր	724,570	319,872
Այլ ակտիվներ	(3,703)	5,670
	720,867	325,542

10 Աշխատակազմի գծով ծախսեր

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների հատուցումներ	1,467,337	1,155,430
Աշխատավարձին վերաբերող հարկեր	150,133	120,909
	1,617,470	1,276,339

11 Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	335,859	278,306
Գործառնական վարձակալության գծով ծախս	235,417	180,724
Վերանորոգման և պահպանման ծախսեր	159,734	126,788
Անվտանգության ծառայություն	147,496	111,865
Գովազդ և շուկայավարում	134,043	111,054
Հարկեր, բացառությամբ շահութահարկի	124,867	90,610
Կապի և տեղեկատվական ծառայություններ	92,764	77,777
Գործուղման ծախսեր	39,022	30,744
Գրասենյակային ծախսեր	38,445	29,924
Կոմունալ և գրասենյակի սպասարկման ծախսեր	28,603	26,347
Մասնագիտական ծառայություններ	28,350	15,403
Ներկայացուցչական ծախսեր	15,828	11,236
Ապահովագրություն	12,956	6,375
Անդամավճարներ	8,234	8,711
Այլ	29,270	24,749
	1,430,888	1,130,613

12 Շահութահարկի գծով ծախս

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ տարվա հարկի գծով ծախս	(878,120)	(558,206)
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	33,463	(4,212)
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	(844,657)	(562,418)

2012թ-ին ընթացիկ և հետաձգված հարկերի գծով կիրառելի հարկային դրույքը կազմում է 20% (2011թ-ին՝ 20%):

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2012թ. հազ. դրամ	%	2011թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան հարկումը	4,176,914		2,776,827	
Շահութահարկ՝ կիրառելի հարկային դրույքով	(835,382)	(20)	(555,365)	(20)
Չնվազեցվող ծախսեր	(9,275)	(0.2)	(7,053)	(0.3)
	(844,657)	(20.2)	(562,418)	(20.3)

(ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ստորև ներկայացված է ժամանակավոր տարբերությունների շարժը 2012թ. և 2011թ. ընթացքում:

հազ. դրամ	Մնացորդն առ 1 հունվարի 2012թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված	Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	(23,017)	-	8,728	(14,289)
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(22,624)	17,075	-	(5,549)
Այլ ակտիվներ	-	(3,007)	-	(3,007)
Այլ պարտավորություններ	29,105	19,395	-	48,500
	(16,536)	33,463	8,728	25,655

հազ. դրամ	Մնացորդն առ 1 հունվարի 2011թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված	Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	(19,275)	-	(3,742)	(23,017)
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(5,634)	(16,990)	-	(22,624)
Այլ պարտավորություններ	16,327	12,778	-	29,105
	(8,582)	(4,212)	(3,742)	(16,536)

(բ) Այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված շահութահարկ

Ստորև ներկայացված են այլ համապարփակ եկամտի տարրերին վերաբերող հարկային հետևանքները 2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2012թ.			2011թ.		
	Գումարը նախքան հարկումը	Հարկի գծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո	Գումարը նախքան հարկումը	Հարկի գծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո
հազ. դրամ						
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	97,603	(19,521)	78,082	268,856	(53,771)	215,085
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	(141,243)	28,249	(112,994)	(250,144)	50,029	(200,115)
Այլ համապարփակ (վնաս)/եկամուտ	(43,640)	8,728	(34,912)	18,712	(3,742)	14,970

13 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ	1 հունվարի 2011թ. հազ. դրամ
Կանխիկ	3,095,914	4,086,684	3,413,232
Նոստրո հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	12,331,794	13,900,296	8,455,974
Նոստրո հաշիվներ այլ բանկերում			
- ԱԱԱ վարկանիշով	-	408,196	-
- Ա--ից Ա+ վարկանիշով	322,236	306,673	240,891
- ԲԲԲ վարկանիշով	16,707	4,207	-
- ԲԲ--ից ԲԲ+ վարկանիշով	70,730	19,875	-
- Վարկանիշ չունեցող	436,756	154,644	-
Ընդամենը նոստրո հաշիվներ այլ բանկերում	846,429	893,595	240,891
Դրամական միջոցների համարժեքներ			
Ժամկետային ավանդ ՀՀ ԿԲ-ում	25,008,896	-	8,001,863
Օվերնայթեր «ՆԱՍԴԱԸ ՕԷՍԷՔՍ Արմենիա»-ի	-	7,996,826	-
Ընդամենը դրամական միջոցների համարժեքներ	25,008,896	7,996,826	8,001,863
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	41,283,033	26,877,401	20,111,960

Նոստրո հաշիվները ներառում են ոչ տոկոսակիր պարտադիր նվազագույն պահուստային ավանդները, որոնք հաշվարկվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կանոնակարգերի համաձայն՝ ներգրավված միջոցների 8%-ից 12%-ի չափով: Այս միջոցների ելքագրումը սահմանափակված չէ, սակայն նվազագույն միջին մնացորդը չպահպանելու դեպքում Բանկի նկատմամբ կարող են կիրառվել տուգանքներ:

Վարկային որակական ցուցանիշները բացահայտելիս՝ Բանկն օգտագործում է S&P's վարկանիշային գործակալության վարկանիշները:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

14 Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Բանկի կողմից պահվող		
Պարտքային և ֆիքսված եկամտով այլ գործիքներ		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	7,906,774	9,090,097
Կորպորատիվ մուրհակներ	-	48,194
	7,906,774	9,138,291
Բաժնային ներդրումներ		
Կորպորատիվ բաժնետոմսեր (սկզբնական արժեքով)	55,839	43,696
	55,839	43,696
	7,962,613	9,181,987

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներն արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

15 Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխառություններ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ	1 հունվարի 2011թ. հազ. դրամ
ՀՀ ԿԲ-ում պլատիկ քարտերով գործառնությունների համար դեպոզիտային միջոց	420,000	346,311	103,889
Վարկեր և ավանդներ առևտրային բանկերում			
Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	2,061,214	2,739,696	7,472,995
Վարկեր 10 խոշորագույն հայկական բանկերին	404,008	1,166,775	-
Ավանդներ օտարերկրյա բանկերում	54,279	51,884	-
Այլ մնացորդներ	19,590	33,032	24,289
	2,539,091	3,991,387	7,497,284
Ընդամենը վարկեր և ավանդներ			
Վարկեր և ավանդներ այլ ֆինանսական կազմակերպություններում			
Վարկեր	1,524,496	1,137,912	2,577,337
Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	2,811,139	4,958,474	-
	4,335,635	6,096,386	2,577,337
Ընդամենը վարկեր և ավանդներ այլ ֆինանսական կազմակերպություններում	7,294,726	10,434,084	10,178,510

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ օտարերկրյա բանկերում տեղաբաշխված վարկերի և ավանդների կազմում ներառված է 54,279 հազար դրամ գումարը (2011թ.՝ 51,884 հազար դրամ), որն իրենից ներկայացնում է Master Card վճարային համակարգում անդամակցության դիմաց ստեղծված ավանդը:

Բանկերին տրված վարկեր և փոխառություններն արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը, որոնք Բանկն իրավունք ունի վաճառել կամ վերագրավադրել պարտավորությունների խախտման բացակայության դեպքում, կազմում է 5,003,514 հազար դրամ (2011թ-ին՝ 7,878,058 հազար դրամ):

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի պայմանագրային կողմ ֆինանսական կազմակերպություն (2011թ-ին՝ մեկ ֆինանսական կազմակերպություն), որոնց մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը: 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր արժեքը կազմում է 1,363,832 հազար դրամ:

16 Հաճախորդներին տրված վարկեր

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր		
Վարկեր խոշոր կազմակերպություններին	4,277,976	4,020,817
Վարկեր փոքր և միջին չափի կազմակերպություններին	36,191,676	23,989,748
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	40,469,652	28,010,565
Անհատներին տրված վարկեր		
Վարկային քարտեր	5,132,990	3,404,696
Ոսկու գրավադրմամբ սպառողական վարկեր	4,688,808	4,303,265
Հիփոթեքային վարկեր	3,247,020	2,718,476
Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր	449,818	20,975
Անհատներին տրված այլ վարկեր	901,612	427,855
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	14,420,248	10,875,267
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	54,889,900	38,885,832
Արժեզրկման գծով պահուստ	(1,227,877)	(505,796)
Հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր	53,662,023	38,380,036

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը ըստ հաճախորդներին տրված վարկերի դասերի 2012թ. ընթացքում:

	Վարկեր իրավաբանական անձանց հազ. դրամ	Վարկեր անհատներին հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Մնացորդը տարեկազմին	300,609	205,187	505,796
Զուտ ծախս	638,721	85,849	724,570
(Դուրսգրումներ)/վերականգնումներ	31,209	(33,698)	(2,489)
Մնացորդը տարեվերջին	970,539	257,338	1,227,877

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը ըստ հաճախորդներին տրված վարկերի դասերի 2011թ. ընթացքում:

	Վարկեր իրավաբանական անձանց հազ. դրամ	Վարկեր անհատներին հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Մնացորդը տարեկազմին	203,028	88,799	291,827
Զուտ ծախս	129,728	190,144	319,872
Դուրսգրումներ	(32,147)	(73,756)	(105,903)
Մնացորդը տարեվերջին	300,609	205,187	505,796

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի որակական ցուցանիշներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկման պահուստ %
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր				
Վարկեր խոշոր կազմակերպություններին				
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	4,277,976	(42,780)	4,235,196	1.0%
Վարկեր փոքր և միջին չափի կազմակերպություններին				
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	35,230,032	(433,677)	34,796,355	1.2%
Ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	489,826	(293,895)	195,931	60.0%
- մինչև 90 օր ժամկետանց	233,893	(60,692)	173,201	25.9%
- ավելի քան 90 օր և մինչև 1 տարի ժամկետանց	237,925	(139,495)	98,430	58.6%
Ընդամենը ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր	961,644	(494,082)	467,562	51.4%
Ընդամենը վարկեր փոքր և միջին չափի կազմակերպություններին	36,191,676	(927,759)	35,263,917	2.6%
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	40,469,652	(970,539)	39,499,113	2.4%
Անհատներին տրված վարկեր				
Վարկային քարտեր				
- ոչ ժամկետանց	5,082,373	(106,611)	4,975,762	2.1%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	11,236	(1,246)	9,990	11.1%
- 30-89 օր ժամկետանց	3,549	(1,378)	2,171	38.8%
- 90-179 օր ժամկետանց	31,610	(7,312)	24,298	23.1%
- 180-360 օր ժամկետանց	4,222	(2,111)	2,111	50.0%
Ընդամենը վարկային քարտեր	5,132,990	(118,658)	5,014,332	2.3%
Ոսկու գրավադրմամբ սպառողական վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	4,687,549	(82,827)	4,604,722	1.8%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	295	(30)	265	10.2%
- 30-89 օր ժամկետանց	116	(12)	104	10.3%
- 90-179 օր ժամկետանց	714	(151)	563	21.1%
- 180-360 օր ժամկետանց	134	(73)	61	54.5%
Ընդամենը ոսկու գրավադրմամբ սպառողական վարկեր	4,688,808	(83,093)	4,605,715	1.8%
Հիփոթեքային վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	3,180,423	(32,323)	3,148,100	1.0%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	59,577	(7,014)	52,563	11.8%
- 90-179 օր ժամկետանց	7,020	(1,404)	5,616	20.0%
Ընդամենը հիփոթեքային վարկեր	3,247,020	(40,741)	3,206,279	1.3%
Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր				
- ոչ ժամկետանց	449,818	-	449,818	0.0%
Անհատներին տրված այլ վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	896,325	(14,317)	882,008	1.6%
- 30-89 օր ժամկետանց	5,287	(529)	4,758	10.0%
Ընդամենը անհատներին տրված այլ վարկեր	901,612	(14,846)	886,766	1.6%
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	14,420,248	(257,338)	14,162,910	1.8%
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	54,889,900	(1,227,877)	53,662,023	2.2%

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկման պահուստ %
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր				
Վարկեր խոշոր կազմակերպություններին				
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	4,020,817	(42,667)	3,978,150	1.1%
Վարկեր փոքր և միջին չափի կազմակերպություններին				
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	23,967,341	(255,786)	23,711,555	1.1%
Ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր				
- մինչև 90 օր ժամկետանց	22,407	(2,156)	20,251	9.6%
Ընդամենը ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր	22,407	(2,156)	20,251	9.6%
Ընդամենը վարկեր փոքր և միջին չափի կազմակերպություններին	23,989,748	(257,942)	23,731,806	1.1%
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	28,010,565	(300,609)	27,709,956	1.1%
Անհատներին տրված վարկեր				
Վարկային քարտեր				
- ոչ ժամկետանց	3,368,380	(72,101)	3,296,279	2.1%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	13,603	(1,544)	12,059	11.4%
- 30-89 օր ժամկետանց	8,042	(808)	7,234	10.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	13,096	(4,596)	8,500	35.1%
- 180-360 օր ժամկետանց	1,575	(868)	707	55.1%
Ընդամենը վարկային քարտեր	3,404,696	(79,917)	3,324,779	2.3%
Ոսկու գրավադրմամբ սպառողական վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	4,302,088	(78,169)	4,223,919	1.8%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	1,177	(118)	1,059	10.0%
Ընդամենը ոսկու գրավադրմամբ սպառողական վարկեր	4,303,265	(78,287)	4,224,978	1.8%
Հիփոթեքային վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	2,710,680	(35,778)	2,674,902	1.3%
- 30-89 օր ժամկետանց	7,796	(763)	7,033	9.8%
Ընդամենը հիփոթեքային վարկեր	2,718,476	(36,541)	2,681,935	1.3%
Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր				
- ոչ ժամկետանց	20,975	-	20,975	0.0%
Անհատներին տրված այլ վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	427,304	(10,336)	416,968	2.4%
- 90-179 օր ժամկետանց	551	(106)	445	19.2%
Ընդամենը անհատներին տրված այլ վարկեր	427,855	(10,442)	417,413	2.4%
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	10,875,267	(205,187)	10,670,080	1.9%
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	38,885,832	(505,796)	38,380,036	1.3%

(բ) Վարկերի արժեզրկման գնահատման համար կիրառվող հիմնական ենթադրությունները և դատողությունները

(i) Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր

Վարկերի արժեզրկումը տեղի է ունենում վարկի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի դեպքերի արդյունքում, որոնք ազդեցություն են ունենում վարկի հետ կապված դրամական միջոցների ապագա գնահատված հոսքերի վրա և որը կարելի է արժանահավատորեն գնահատել: Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկերի համար բացակայում է դրանց ուղղակիորեն վերագրելի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն:

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման անկողմնակալ հայտանիշներ են հանդիսանում՝

- վարկային պայմանագրի ժամկետանց վճարները,
- վարկառուի ֆինանսական վիճակի էական վատթարացումը,
- տնտեսական միջավայրի վատթարացումը, բացասական փոփոխությունները վարկառուի շուկաներում:

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով պահուստը գնահատելիս Բանկը հիմնվում է արժեզրկված վարկերի գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի վերլուծության և արժեզրկման հայտանիշ չունեցող վարկերի գծով վնաս կրելու իր նախկին փորձի վրա:

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով պահուստը գնահատելիս Բանկը հիմնվում է արժեզրկված վարկերի գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի վերլուծության և արժեզրկման հայտանիշ չունեցող վարկերի գծով վնաս կրելու իր նախկին փորձի վրա:

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստը որոշելիս՝ դեկավարությունն առաջնորդվում էետևյալ հիմնական ենթադրություններով.

- չարժեզրկված վարկերի գծով Բանկը ձևավորում է 1.0% հավաքական պահուստ՝ հաշվի առնելով տնտեսական միջավայրը և շուկայում վնաս կրելու իր փորձը:
- արժեզրկված վարկերի դիմաց գրավադրված գույքի վաճառքի դեպքում կիրառվում է 30% և 50% գեղչ գրավի գնահատված արժեքի գծով:
- գրավի իրացումից մուտքերի ստացումը հետաձգվում է 12-ից 36 ամսով:

Այս գնահատումների փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Եթե դրամական միջոցների գնահատված հոսքերի զուտ ներկա արժեքը փոփոխվի մեկ տոկոսով, ապա իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կնվազի/կավելանա 394,991 հազար դրամով (2011թ-ին կնվազի/կավելանա 277,100 հազար դրամով):

(ii) Անհատներին տրված վարկեր

Անհատներին տրված վարկերի գծով արժեզրկումը գնահատելիս Բանկը հիմնվում է շուկայում վնաս կրելու իր նախկին փորձի վրա, ինչպես նաև վարկի յուրաքանչյուր տեսակի պորտֆելի բնութագրերի վրա: Անհատներին տրված վարկերի գծով արժեզրկումից կորուստները որոշելիս դեկավարությունն առաջնորդվում է այն հիմնական ենթադրությունով, որ ոչ ժամկետանց վարկերի համար տարեկան պատմական վնասի դրույքը կազմում է 1%-ից 2%:

Այս գնահատումների փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Եթե դրամական միջոցների գնահատված հոսքերի գուտներ կա արժեքը փոփոխվի երեք տոկոսով, ապա անհատներին տրված վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 20112. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կնվազի/կավելանա 424,887 հազար դրամով (2011թ-ին կնվազի/կավելանա 320,102 հազար դրամով):

(գ) Գրավի և այլ ապահովության վերլուծություն

(i) Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն իրավաբանական անձանց տրված վարկերի համար ապահովություն հանդիսացող գրավի և այլ ապահովության վերաբերյալ՝ ըստ գրավի տեսակների:

31 դեկտեմբերի 2012թ.	Հաճախորդներին տրված վարկեր, հաշվեկշռային արժեք	Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնահատված գրավի իրական արժեքը	Վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ գնահատված գրավի իրական արժեքը
հազ. դրամ			
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր			
Դրամական միջոցներ և ավանդներ	40,507	40,507	-
Անշարժ գույք	34,995,273	-	34,995,273
Սարքավորումներ	211,344	-	211,344
Շրջանառության մեջ գտնվող պաշարներ	1,542,969	-	1,542,969
Այլ	189,512	-	189,512
Փոխառուի հաշվարկային հաշիվը	1,610,666	-	-
Կորպորատիվ երաշխիքներ (առանց վարկանիշի)	306,457	-	-
Առանց գրավի կամ այլ ապահովության	134,823	-	-
Ընդամենը արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	39,031,551	40,507	36,939,098
Ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր			
Անշարժ գույք	467,562	-	467,562
Ընդամենը ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր	467,562	-	467,562
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	39,499,113	40,507	37,406,660

31 դեկտեմբերի 2011թ.	Հաճախորդներին տրված վարկեր, հաշվեկշռային արժեք	Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնահատված գրավի իրական արժեքը	Վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ գնահատված գրավի իրական արժեքը
հազ. դրամ			
Արժեգրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր			
Դրամական միջոցներ և ավանդներ	84,698	84,698	-
Անշարժ գույք	26,583,873	-	26,583,873
Սարքավորումներ	-	-	-
Շրջանառության մեջ գտնվող պաշարներ	562,300	-	562,300
Այլ	224,433	-	224,433
Փոխառուի հաշվարկային հաշիվը	55,440	-	-
Կորպորատիվ երաշխիքներ (առանց վարկանիշի)	46,568	-	-
Առանց գրավի կամ այլ ապահովության	132,393	-	-
Ընդամենը արժեգրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	27,689,705	84,698	27,370,606
Ժամկետանց կամ արժեգրկված վարկեր			
Դրամական միջոցներ և ավանդներ	1,643	1,643	-
Անշարժ գույք	18,608	-	18,608
Ընդամենը ժամկետանց կամ արժեգրկված վարկեր	20,251	1,643	18,608
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	27,709,956	86,341	27,389,214

Վերը աղյուսակները ներկայացված են լրացուցիչ գրավի անհրաժեշտության բացառման հիմունքով: Մի քանի տեսակի գրավներով ապահովված վարկերի համար բացահայտվում է այն գրավը, որն առավել համապատասխանում է արժեգրկման գնահատմանը:

Իրավաբանական անձանց տրված ոչ ժամկետանց կամ ոչ արժեգրկված վարկերի համար գրավի իրական արժեքը գնահատվում է վարկերի տրամադրման ամսաթվին և չի ճշգրտվում մինչև հաշվետու ամսաթիվը հետագա փոփոխություններն արտացոլելու համար: Այս վարկերի փոխհատուցելիությունը հիմնականում կախված է վարկառուների վճարունակությունից, այլ ոչ՝ գրավի արժեքից, և Բանկի համար պարտադիր չէ վերանայել գրավի գնահատումը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

(ii) Անհատներին տրված վարկեր

Վարկային քարտեր

Վարկային քարտերը գրավով ապահովված չեն:

Ոսկու գրավադրմամբ սպառողական վարկեր

Ոսկու գրավադրմամբ սպառողական վարկերի իրական արժեքն առնվազն հավասար է առանձին վարկերի հաշվեկշռային արժեքին՝ հիմք ընդունելով վարկի տրամադրման ամսաթվին որոշված արժեքը:

Հիփոթեքային վարկեր

Հիփոթեքային վարկերի դիմաց գրավադրվում է վարկի առարկա հանդիսացող անշարժ գույքը: Բանկի քաղաքականության համաձայն հիփոթեքային վարկերը տրամադրվում են առավելագույնը 70% վարկ/արժեք հարաբերակցությամբ: Հիփոթեքային վարկերի համար ապահովություն հանդիսացող անշարժ գույքի իրական արժեքն առնվազն հավասար է առանձին վարկերի հաշվեկշռային արժեքին՝ հիմք ընդունելով վարկի տրամադրման ամսաթվին որոշված արժեքը:

Բանկը վերանայում է գրավի գնահատված արժեքը վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ դրա ընթացիկ արժեքի տեսանկյունից՝ հաշվի առնելով գույքի գների մոտավոր փոփոխությունները:

Հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը, որոնք Բանկն իրավունք ունի վաճառել կամ վերագրավադրել պարտավորությունների խախտման բացակայության դեպքում, կազմում է 502,524 հազար դրամ (2011թ-ին՝ 21,602 հազար դրամ):

Անհատներին տրված այլ վարկեր

Անհատներին տրված այլ վարկերի համար որպես կանոն ապահովություն է ծառայում անշարժ գույքը:

(դ) Գրավադրված ակտիվներ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 5,462,066 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաճախորդներին տրված վարկերը (2011թ-ին՝ 2,403,863 հազար դրամ) ծառայում են որպես գրավ այլ փոխառությունների դիմաց (տես՝ ծանոթագրություն 21):

(ե) Վարկային պորտֆելի աշխարհագրական և ըստ տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Վարկերը տրամադրվել են հիմնականում Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը ծավալել են տնտեսության հետևյալ ճյուղերում.

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Մեծածախ և մանրածախ առևտուր	22,186,474	14,981,560
Արդյունաբերություն	5,487,321	3,879,574
Հանրային սնունդ և հանգստի կազմակերպում	2,956,439	3,006,669
Էներգետիկա և գազ	2,865,243	274,540
Շինարարություն	2,253,371	1,436,304
Տուրիզմ և հյուրանոցային ծառայություններ	1,688,791	1,882,628
Տրանսպորտ և կապ	975,821	1,279,860
Առողջապահություն	479,439	167,333
Գյուղատնտեսություն	363,979	155,289
Այլ	1,212,774	946,808
Անհատներին տրված վարկեր	14,420,248	10,875,267
	54,889,900	38,885,832
Արժեզրկման գծով պահուստ	(1,227,877)	(505,796)
	53,662,023	38,380,036

(զ) Վարկային ռիսկին ենթարկվածություն

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն չունի վարկառուներ կամ կապակցված վարկառուների խմբեր (2011թ-ին՝ մեկ վարկառու), որոնց տրամադրված վարկերի մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը: 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս վարկերի ընդհանուր գումարը կազմում է 1,410,787 հազար դրամ:

(է) Վարկերի ժամկետայնություն

Վարկային պորտֆելի ժամկետայնության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 26-ի (դ) կետում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև վարկերի պայմանագրով նախատեսված մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածը: Քանի որ Բանկը տրամադրում է կարճաժամկետ վարկեր, հավանական է, որ դրանցից շատերը կերկարաձգվեն ժամկետի ավարտից հետո: Այդ իսկ պատճառով, վարկային պորտֆելի իրական ժամկետայնությունը կարող է գգալիորեն ավելի երկար լինել պայմանագրային պայմանների հիման վրա որոշված ժամկետայնությունից:

17 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Հոդ և շեմքեր	Համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ	Տնտեսական գույք	Փոխադրա- միջոցներ	Վարձակալված գույքի բարելավումներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2012թ.	1,218,611	937,860	341,855	81,535	138,791	214,640	2,933,813
Ավելացումներ	54,504	266,218	121,833	24,980	56,012	76,668	600,215
Օտարումներ	-	(626)	(8,358)	(14,908)	-	-	(23,892)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	1,273,115	1,203,452	455,330	91,607	194,803	291,308	3,509,615
Մաշվածություն և ամորտիզացիա							
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2012թ.	(106,637)	(442,202)	(178,105)	(35,039)	(72,489)	(60,227)	(894,699)
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	(40,085)	(165,122)	(67,861)	(16,343)	(25,604)	(20,844)	(335,859)
Օտարումներ	-	626	8,358	14,908	-	-	23,892
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	(146,722)	(606,698)	(237,608)	(36,474)	(98,093)	(81,071)	(1,206,666)
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	1,126,393	596,754	217,722	55,133	96,710	210,237	2,302,949
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2011թ.	1,097,238	716,369	276,260	70,135	131,713	196,058	2,487,773
Ավելացումներ	121,373	221,491	73,077	11,400	7,778	18,582	453,701
Օտարումներ	-	-	(7,482)	-	(700)	-	(8,182)
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	1,218,611	937,860	341,855	81,535	138,791	214,640	2,933,292
Մաշվածություն և ամորտիզացիա							
Մնացորդն առ 1 հունվարի 2011թ.	(70,029)	(307,992)	(134,532)	(21,983)	(48,095)	(41,554)	(624,185)
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	(36,608)	(134,210)	(51,055)	(13,056)	(24,704)	(18,673)	(278,306)
Օտարումներ	-	-	7,482	-	310	-	7,792
Մնացորդն առ 31 դեկտեմբերի 2011թ.	(106,637)	(442,202)	(178,105)	(35,039)	(72,489)	(60,227)	(894,699)
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	1,111,974	495,658	163,750	46,496	66,302	154,413	2,038,593
Առ 1 հունվարի 2011թ.	1,027,209	408,377	141,728	48,152	83,618	154,504	1,863,588

18 Այլ ակտիվներ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Դրամային փոխանցումների և քլիրինգային համակարգերի շրջանակներում ստացվելիք գումարներ	743,871	357,505
Այլ ստացվելիք գումարներ	45,226	37,681
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	789,097	395,186
Կանխավճարներ	143,622	93,078
Թանկարժեք մետաղներ	137,606	90,767
Նյութեր և պաշարներ	54,497	38,602
Չօգտագործվող գույք	32,207	32,728
Գրավի նկատմամբ սեփականության ձեռքբերման արդյունքում գույք	10,148	10,148
Այլ	16,291	11,211
Այլ	(4,068)	(7,460)
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	390,303	269,074
Ընդամենը այլ ակտիվներ	1,179,400	664,260

19 Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Ստորադասված վարկ ՀՀ ԿԲ-ից	1,023,128	1,023,563
Այլ վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	464,459	618,710
Վարկեր առևտրային բանկերից	1,226,788	-
Լորո հաշիվներ	3,933	38,729
	2,718,308	1,681,002

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ստորադասված վարկն իրենից ներկայացնում է ՀՀ ԿԲ-ից ստացված վարկը, որի մարման ժամկետը լրանում է 2015թ. հունիսին (2011թ-ին՝ 2015թ. հունիսին) և որի գծով կիրառվում է տարեկան 7.5% տոկոսադրույք (2011թ-ին՝ 7.5%): Սնանկացման դեպքում, ստորադասված փոխառությունը կմարվի Բանկի մյուս բոլոր պարտավորություններն ամբողջովին մարելուց հետո:

20 Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ	1 հունվարի 2011թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ			
- Անհատներ	5,276,363	4,140,241	3,620,371
- Իրավաբանական անձինք	8,943,966	7,752,064	7,185,231
- ՀՀ կառավարություն	28,210,081	23,555,255	14,766,225
Ժամկետային ավանդներ			
- Անհատներ	17,327,441	13,435,849	9,201,253
- Իրավաբանական անձինք	3,521,744	1,595,168	3,276,127
	63,279,595	50,478,577	38,049,207

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկում հաճախորդների ավանդների մնացորդները կազմում են 1,081,720 հազար դրամ (2011թ-ին՝ 813,290 հազար դրամ), որոնք ծառայում էին որպես գրավ Բանկի կողմից տրամադրված վարկերի և չճանաչված վարկային գործիքների դիմաց:

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունի հաճախորդ (2011թ-ին նման հաճախորդներ չկային), որի միջոցների մնացորդը գերազանցում է Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը, բացառությամբ ՀՀ կառավարությունը:

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Բանկը կատարել է 2011թ. ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված 2010թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդների մնացորդների վերադասակարգումներ՝ ընթացիկ տարվա տվյալների հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով:

	31 դեկտեմբերի 2011թ. հազ. դրամ	1 հունվարի 2011թ. հազ. դրամ
Հաճախորդներին վճարվելիք գումարներ՝ ըստ նախորդ հաշվետվությունների տվյալների	54,977,374	44,403,852
Փոխառություններ ՀՀ կառավարությունից	(6,297,709)	(6,354,645)
Ֆինանսական կազմակերպությունների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	1,798,912	-
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	50,478,577	38,049,207

21 Այլ փոխառություններ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ	1 հունվարի 2011թ. հազ. դրամ
Փոխառություններ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	22,424,378	14,790,997	3,561,700
Փոխառություններ ՀՀ կառավարությունից	5,095,267	6,297,709	6,354,645
Փոխառություններ տեղական ֆինանսական կազմակերպություններից	1,998,271	1,124,671	2,116,739
Թողարկված մուրհակներ	667,302	256,575	231,439
	30,185,218	22,469,952	12,264,523

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը ունի հինգ պայմանագրային կողմ (2011թ-ին՝ չորս), որոնց մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը: 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր արժեքը կազմում է 24,879,194 հազար դրամ (2011թ-ին՝ 21,088,631 հազար դրամ):

ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկերը ներառում են ՀՀ ԿԲ-ի (որը հանդես է գալիս որպես ՀՀ կառավարության գործակալ) և Բանկի միջև կնքված պայմանագրի շրջանակներում տրամադրված վարկերը, որոնք վերաբերում են Տնտեսության կայունացման վարկային ծրագրին, Փոքր և միջին ձեռնարկությունների զարգացման ծրագրին, Փոքր և միջին ձեռնարկությունների համար ֆինանսավորման մատչելիության ծրագրին: Պայմանագրի համաձայն ՀՀ ԿԲ-ն վարկեր է տրամադրում Բանկին՝ Բանկի կողմից հաճախորդներին տրամադրված որակավորված ենթավարկերը վերաֆինանսավորելու համար: Բանկը ենթարկվում է վարկային ռիսկի այս ենթավարկերի հետ կապված:

22 Այլ պարտավորություններ

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Աշխատավարձ և նմանատիպ վճարներ	233,774	159,365
Մատակարարներին վճարվելիք գումարներ	99,397	108,155
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	880	856
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	334,051	268,376
Այլ վճարվելիք հարկեր	84,327	71,339
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	186,986	-
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	271,313	71,339
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	605,364	339,715

23 Բաժնետիրական կապիտալ

(ա) Թողարկված կապիտալ և էմիսիոն եկամուտ

Հայտարարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 1,277,501 սովորական բաժնետոմսից (2011թ-ին՝ 1,192,401): Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 5,000 դրամ: 2012թ. ընթացքում թողարկվել է 85,100 բաժնետոմսեր (2011թ-ին բաժնետոմսեր չեն թողարկվել): Բաժնետոմսերը տեղաբաշխվել են 761,879 հազար դրամ հավելագնով:

2012թ. հոկտեմբերի 9-ին Բանկի, «Ֆելշ» ՍՊԸ-ի (Մայր կազմակերպություն) և Rural Impulse Fund jsc (Ներդրող) միջև կնքված Հիմնադիր պայմանագրի համաձայն 2013թ. ընթացքում Rural Impulse Fund jsc պետք է առաջարկվի Բանկի լրացուցիչ բաժնետոմսերը գնելու հնարավորություն Բանկի կապիտալի համալրման միջոցով կամ, եթե կապիտալի համալրում տեղի չունենա, Մայր կազմակերպության նկատմամբ գնման օպցիոն կիրառելու միջոցով՝ Բանկի սեփական կապիտալի բազմապատիկին հավասար գնով, որպեսզի Ներդրողի բաժնեմասը Բանկում հասնի 10%:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Բանկի բաժնետերերի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս - մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Շահաբաժիններ

Վճարման ենթակա շահաբաժինները սահմանափակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված Բանկի առավելագույն չբաշխված շահույթի չափով:

2012թ. ընթացքում Բանկի կողմից հայտարարված և վճարված շահաբաժինները կազմում են 268,290 հազար դրամ կամ 225 դրամ մեկ բաժնետոմսի համար (2011թ-ին՝ 248,491 հազար դրամ կամ 208 դրամ մեկ բաժնետոմսի համար):

24 Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ

Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նոսրացված շահույթի հաշվարկի հիմքում ընկած է հետևյալը.

	2012թ.	2011թ.
Տարեսկզբի դրությամբ թողարկված սովորական բաժնետոմսեր	1,192,401	1,192,401
Տարվա ընթացքում թողարկված բաժնետոմսերի հետևանքները	14,183	-
Սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թիվը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	1,206,584	1,192,401

25 Վերլուծություն ըստ սեգմենտների

2011թ. ֆինանսական հաշվետվություններում ղեկավարությունը բացահայտել է երեք գործառնական սեգմենտ՝ մանրածախ, կորպորատիվ և ներդրումային բանկային: 2012թ-ին ղեկավարությունը վերանայել է այս մոտեցումը, քանի որ այդ տեղեկատվությունը չէր օգտագործվում ռեսուրսների տեղաբաշխման և գործունեության գնահատման համար: Բացի այդ, Բանկի գործառնությունները բավականին ինտեգրացված են և կազմում են մեկ գործարար սեգմենտ ըստ ՖՀՄՍ 8 «Գործառնական սեգմենտներ» ստանդարտի պահանջների:

Արատքին հաճախորդներից ստացվող եկամտի մեծ մասը վերաբերում է Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտներին: Բանկը չունի առանձին հաճախորդ, որից ստանում է իր հասույթի 10%-ը կամ ավելին:

Բանկի ոչ ընթացիկ ակտիվները հիմնականում գտնվում են Հայաստանի Հանրապետությունում:

26 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումն էական գործոն է բանկային ոլորտի համար և Բանկի գործառնությունների կարևոր տարր է: Հիմնական ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Բանկը, կապված են շուկայական, վարկային և իրացվելիության ռիսկերի հետ:

(ա) Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Բանկի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Բանկը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող արտադրանքի ու ծառայությունների և ընդունված լավագույն մոտեցման փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարումը վերահսկող համակարգի պատշաճ աշխատանքի, հիմնական ռիսկերի կառավարման և ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման, ինչպես նաև խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Վարչությունը՝ Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման կոմիտեի աջակցությամբ պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների վերահսկման և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված համապատասխան սահմանաչափերում Բանկի գործունեությունն ապահովելու համար:

Ռիսկերի կառավարման վարչության ղեկավարը պատասխանատու է ռիսկերի ընդհանուր կառավարման համար, նա նաև վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, չափման, կառավարման և ներկայացման համար ընդհանուր սկզբունքների ու մեթոդների կիրառումը: Ռիսկերի կառավարման վարչության ղեկավարը ուղղակիորեն հաշվետու է Գործադիր տնօրենին և անուղղակիորեն՝ Տնօրենների խորհրդին:

Վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը՝ թե պորտֆելի և թե առանձին գործառնությունների մակարդակով, կառավարվում ու վերահսկվում են Վարկային կոմիտեների և Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման կոմիտեի (ԱՊԿԿ) կողմից: Որոշումների կայացմանը գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով՝ Բանկը ստեղծել է վարկային կոմիտեների հիերարխիա՝ կախված ռիսկին ենթարկվածության չափից և տեսակից:

Ռիսկի թե արտաքին, թե ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Բանկի կազմակերպչական կառուցվածքի շրջանակներում: Բանկը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտմանը և ռիսկի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների նպատակահարմարության աստիճանի որոշմանը: Բացի ստանդարտ վարկային և շուկայական վերլուծությունների իրականացումից, Ռիսկերի կառավարման վարչությունը վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերը կազմակերպելով կանոնավոր հանդիպումներ գործառնական միավորների հետ՝ նրանց մասնագիտական կարծիքը ձեռք բերելու համար:

(բ) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկը ներառում է արտարժույթի, տոկոսադրույթի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսադրույթի, արտարժույթի և բաժնային ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձին փոփոխություններին ու շուկայական գների տատանումների ազդեցությանը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն են, որոնք թույլ կտան պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման համար պատասխանատվություն է կրում ԱՊԿԿ-ն: Շուկայական ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են ԱՊԿԿ-ի կողմից:

Ռիսկերի կառավարման վարչությունը կառավարում է շուկայական ռիսկը՝ սահմանելով բաց դիրքերի սահմանաչափեր ֆինանսական գործիքների, տոկոսադրույթների ժամկետայնության արտարժույթի դիրքերի և վնասի սահմանաչափերի հետ կապված, որոնք կանոնավոր կերպով վերահսկվում, ուսումնասիրվում և հաստատվում են ԱՊԿԿ-ի կողմից:

(i) Տոկոսադրույթի ռիսկ

Տոկոսադրույթի ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական տոկոսադրույթների փոփոխության արդյունքում: Բանկը ենթարկվում է իր ֆինանսական վիճակի և դրամական միջոցների հոսքերի գերակայող շուկայական տոկոսադրույթների տատանումների ազդեցությանը: Նման տատանումները կարող են ավելացնել տոկոսային մարժան, սակայն կարող են նաև նվազեցնել կամ հանգեցնել վնասների՝ տոկոսադրույթների անսպասելի փոփոխության դեպքում:

Տոկոսադրույքների վերանայման ժամկետների վերլուծություն

Տոկոսադրույքի ռիսկը հիմնականում կառավարվում է տոկոսադրույքների փոփոխությունների մոնիտորինգի միջոցով: Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված է տոկոսադրույքների վերանայման ժամկետների վերլուծությունը հիմնական տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների համար:

հազ. դրամ	Մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2012թ.						
ԱԿՏԻՎՆԵՐ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	25,008,896	-	-	-	-	25,008,896
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	766,535	215,857	482,311	5,702,952	739,119	7,906,774
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխառվածություններ	5,619,133	120,157	256,574	878,862	-	6,874,726
Հաճախորդներին տրված վարկեր	10,914,250	6,729,051	6,642,268	27,364,654	2,011,800	53,662,023
	42,308,814	7,065,065	7,381,153	33,946,468	2,750,919	93,452,419
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ						
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	40,046	27,078	1,290,723	1,360,461	-	2,718,308
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	8,621,410	4,685,679	8,495,622	3,386,574	3,851	25,193,136
Այլ փոխառություններ	7,968,474	10,661,422	1,861,053	8,694,437	999,832	30,185,218
	16,629,930	15,374,179	11,647,398	13,441,472	1,003,683	58,096,662
Տարբերություն	25,678,884	(8,309,114)	(4,266,245)	20,504,996	1,747,236	35,355,757
հազ. դրամ	Մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2012թ.						
ԱԿՏԻՎՆԵՐ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	8,003,510	-	-	-	-	8,003,510
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	1,229,169	2,283,203	752,103	4,073,434	800,382	9,138,291
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխառվածություններ	10,002,372	28,791	19,642	30,285	-	10,081,090
Հաճախորդներին տրված վարկեր	7,035,274	4,267,502	5,472,240	20,145,940	1,459,080	38,380,036
	26,270,325	6,579,496	6,243,985	24,249,659	2,259,462	65,602,927
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ						
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	59,883	64,940	96,613	1,459,566	-	1,681,002
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	6,821,244	4,390,578	6,050,571	1,081,500	1,835	18,345,728
Այլ փոխառություններ	4,760,788	10,245,768	69,301	6,832,224	561,871	22,469,952
	11,641,915	14,701,286	6,216,485	9,373,290	563,706	42,496,682
Տարբերություն	14,628,410	(8,121,790)	27,500	14,876,369	1,695,756	23,106,245

Միջին տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են մինչև այս ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

	2012թ.			2011թ.		
	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %			Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	Այլ արտարժույթ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	Այլ արտարժույթ
Տոկոսակիր ակտիվներ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6.7%	-	-	5.0%	-	-
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	13.5%	-	-	12.1%	-	-
Բանկերին տրված վարկեր և փոխառություններ	9.8%	6.7%	-	10.8%	4.6%	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	17.4%	12.5%	13.7%	18.9%	12.7%	14.6%
Տոկոսակիր պարտավորություններ						
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	8.1%	8.5%	-	6.4%	-	-
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ						
- Ընթացիկ հաշիվներ և ցայահանջ ավանդներ	3.0%	3.0%	3.0%	3.0%	3.0%	3.0%
- Ժամկետային ավանդներ	11.5%	8.6%	-	11.4%	8.7%	-
Այլ փոխառություններ	9.6%	5.4%	-	8.0%	5.4%	-

Տոկոսադրույքի զգայունության վերլուծություն

Տոկոսադրույքի վերանայման ժամկետների վերլուծության վրա հիմնված տոկոսադրույքի կառավարումը լրացվում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայունության մոնիտորինգով:

Ստորև ներկայացվում է տոկոսադրույքի փոփոխության (գնորոշման ռիսկ) նկատմամբ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի (առանց հարկերի) զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 100 տոկոսային կետով (տկ) եկամտաբերության կորերի զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2012թ. ու 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների դիրքերի հիման վրա:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
100 տկ զուգահեռ նվազում	(137,080)	(91,412)
100 տկ զուգահեռ աճ	137,080	91,412

Ստորև ներկայացվում է սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը՝ պայմանավորված տոկոսադրույքների փոփոխության հետևանքով վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխությամբ, որն իրականացվել է 2012թ. ու 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա դիրքերի և 100 տոկոսային կետով (տկ) եկամտաբերության կորերի զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի հիման վրա:

	2012թ.	2011թ.
	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ
100 տկ զուգահեռ նվազում	139,609	112,291
100 տկ զուգահեռ աճ	(139,609)	(112,291)

(ii) Արտարժույթի ռիսկ

Բանկն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ:

Արտարժույթի ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխության արդյունքում: Թեև Բանկը հեջավորում է իր ենթարկվածությունն արտարժույթի ռիսկին, այս գործողությունները ենի որակավորվում որպես հեջային հարաբերություններ ՖՀՄՍ պահանջների համաձայն:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արտարժույթների 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ	Եվրո հազ. դրամ	Այլ արտարժույթ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	7,691,545	680,591	734,526	9,106,662
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	-	1,342	-	1,342
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխառություններ	1,805,997	-	-	1,805,997
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	33,591,338	169,358	-	33,760,696
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	312,093	8,238	422,860	743,191
Ընդամենը ակտիվներ	43,400,973	859,529	1,157,386	45,417,888
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	1,228,102	393	1,502	1,229,997
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	21,706,879	915,315	123,330	22,745,524
Այլ փոխառություններ	19,467,106	-	-	19,467,106
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	396	316	23,130	23,842
Ընդամենը պարտավորություններ	42,402,483	916,024	147,962	43,466,469
Զուտ դիրքը	998,490	(56,495)	1,009,424	1,951,419
Ածանցյալ գործիքների ազդեցությունը	(2,792,232)	-	-	(2,792,232)
Զուտ դիրքը ածանցյալ գործիքներից հետո	(1,793,742)	(56,495)	1,009,424	(840,813)

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ածանցյալ գործիքներն իրենցից ներկայացնում են արժույթային սվոպեր մինչև մեկ ամիս ժամկետայնությամբ:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արտարժույթների 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ	Եվրո հազ. դրամ	Այլ արտարժույթ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5,366,788	489,029	149,578	6,005,395
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	-	1,342	-	1,342
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխառություններ	2,274,679	-	-	2,274,679
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	21,554,130	118,344	-	21,672,474
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	143,354	26,449	139,085	308,888
Ընդամենը ակտիվներ	29,338,951	635,164	288,663	30,262,778
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	12,713	1,724	23,508	37,945
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	15,049,230	604,652	46,458	15,700,340
Այլ փոխառություններ	14,282,139	-	-	14,282,139
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	22,802	52,569	-	75,371
Ընդամենը պարտավորություններ	29,366,884	658,945	69,966	30,095,795
Զուտ դիրքը	(27,933)	(23,781)	218,697	166,983

2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժեզրկումը հետևյալ արտարժույթների նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունը հիմնված է արտարժույթների փոխարժեքների տատանումների վրա, որոնք Բանկը դիտարկում է որպես հնարավոր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի 10% արժևորումը ՀՀ դրամի նկատմամբ	(179,374)	(2,793)
Եվրոյի փոխարժեքի 10% արժևորումը ՀՀ դրամի նկատմամբ	(5,650)	(2,378)

2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժևորումը վերոնշյալ արտարժույթների նկատմամբ կունենար գումարային առումով նույն՝ սակայն հակառակ ազդեցություն շահույթի կամ վնասի վրա՝ պայմանով, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(գ) Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ փոխառուն կամ պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Բանկի նկատմամբ: Բանկը մշակել է քաղաքականություն և ընթացակարգեր վարկային ռիսկը (թե՛ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և թե՛ չճանաչված պայմանագրային պարտավորվածությունների համար) կառավարելու համար, ներառյալ պորտֆելի կենտրոնացվածության սահմանափակմանը վերաբերող ցուցումները և Վարկային կոմիտեի ստեղծումը, որն ակտիվորեն վերահսկում են Բանկի վարկային ռիսկը: Բանկի վարկային քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Վարչության կողմից:

Բանկի վարկային քաղաքականությունը սահմանում է՝

- վարկային դիմումների դիտարկման և հաստատման ընթացակարգերը,
- վարկառուների (իրավաբանական անձանց և անհատների) վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- պայմանագրային կողմերի, թողարկողների և ապահովագրական ընկերությունների վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- գրավի գնահատման մեթոդաբանությունը,
- վարկային փաստաթղթերի պահանջները,
- վարկերի և այլ վարկային գործիքների շարունակական վերահսկման ընթացակարգերը:

Իրավաբանական անձանց կողմից ներկայացվող վարկային դիմումները պատրաստվում և վերլուծվում են Կորպորատիվ գործառնությունների վարչության համապատասխան աշխատակիցների կողմից, վարչությունը պատասխանատու է Բանկի առևտրային վարկերի պորտֆելի համար: Վերլուծական հաշվետվությունները հիմնված են հաճախորդի գործունեության կառուցվածքային վերլուծության և գործունեության ֆինանսական արդյունքների վրա: Այնուհետև, վարկային դիմումը և հաշվետվությունն անցնում են անկախ ուսումնասիրություն Ռիսկերի կառավարման վարչության կողմից, որը տալիս է երկրորդ եզրակացությունը՝ ստուգելով համապատասխանությունը վարկային քաղաքականության պահանջներին: Վարկային հանձնաժողովն ուսումնասիրում է վարկի դիմումը Կորպորատիվ գործառնությունների վարչության կողմից ներկայացված նյութերի հիման վրա: Նախքան Վարկային հանձնաժողովի վերջնական հաստատումը, առանձին գործարքներն ուսումնասիրվում են նաև Բանկի Իրավաբանական վարչության կողմից՝ կախված ռիսկերի առանձնահատկություններից:

Բանկը շարունակաբար վերահսկում է առանձին վարկերի վիճակը և կանոնավոր կերպով վերագնահատում է իր հաճախորդների վճարունակությունը: Ուսումնասիրությունն իրականացվում է հաճախորդի ամենավերջին ֆինանսական հաշվետվությունների և վարկառուի կողմից տրամադրված կամ Բանկի կողմից այլ կերպ ձեռք բերված տեղեկատվության հիման վրա: Անհատների կողմից ներկայացվող վարկային դիմումներն ուսումնասիրում է Անհատների վարկավորման վարչությանը՝ դիմումի տվյալների ստուգման ընթացակարգերի միջոցով:

Բացի առանձին հաճախորդների վերլուծությունից, ողջ վարկային պորտֆելը գնահատվում է Ռիսկերի կառավարման վարչության կողմից՝ վարկերի կենտրոնացման և շուկայական ռիսկերի տեսանկյունից:

Բանկի վարկային ռիսկի առավելագույն մակարդակը որպես կանոն արտացոլվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում և չճանաչված պայմանագրային պարտավորվածություններում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ վարկային ռիսկի նվազեցման վրա:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների գծով ռիսկի առավելագույն չափը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	38,187,119	22,790,717
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	2,734	-
Վաճառքի համար մատչելի պարտքային ակտիվներ	7,906,774	9,138,291
Բանկերին տրված վարկեր և փոխատվություններ	7,294,726	10,434,084
Հաճախորդներին տրված վարկեր	53,662,023	38,380,036
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	789,097	395,186
Վարկային ռիսկի ընդհանուր առավելագույն չափը	107,842,473	81,138,314

Հաճախորդներին տրված վարկերն ապահովված են հիփոթեքային գրավով, ակտիվների գծով այլ գրանցված արժեթղթերով և երաշխիքներով: Իրական արժեքի գնահատումները հիմնվում են վարկի տրամադրման պահին գրավի հաշվարկված արժեքի վրա և սովորաբար չեն վերանայվում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ վարկը գնահատվում է որպես արժեզրկված՝ անհատական հիմունքով:

Որպես կանոն գրավ չի պահանջվում ածանցյալ ֆինանսական գործիքների գծով պահանջների, արժեթղթերում կատարած ներդրումների, բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների դիմաց, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ արժեթղթերը պահվում են որպես հակադարձ հետգնման և արժեթղթերի փոխառության գործունեության մաս:

Հաճախորդներին տրված վարկերի գրավի և այդ վարկերի գծով վարկային ռիսկի կենտրոնացվածության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 16-ում:

Չճանաչված պայմանագրային պարտավորվածությունների գծով վարկային ռիսկի առավելագույն չափը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

(դ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Բանկը կունենա դժվարություններ ֆինանսական գործիքների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվում են դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի միջոցով: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության և տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է իրացվելիության կառավարման էական գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ամբողջական համապատասխանությունը սովորական չէ ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների տարաբնույթությամբ և ժամկետների անորոշությամբ: Անհամապատասխանությունը հնարավորություն է տալիս բարձրացնել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել վնաս կրելու ռիսկը:

Բանկի կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված պարտավորությունները մարելու համար: Բանկի իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է ԱՊԿՀ-ի կողմից:

Բանկը ձգտում է ակտիվորեն պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածքը, որը ներառում է այլ բանկերից ստացված երկարաժամկետ ու կարճաժամկետ վարկերը, հիմնական հաճախորդ իրավաբանական անձանց և անհատների վարկերը, ինչպես նաև բարձր իրացվելի ակտիվների տարբերակված պորտֆելը՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ և հեշտությամբ բավարարելու համար:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը պահանջում է՝

- դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսում ըստ հիմնական արտարժույթների և դրամական միջոցների այս հոսքերի հետ կապված պահանջվող իրացվելի ակտիվների մակարդակի դիտարկում,
- ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված կառուցվածքի պահպանում,
- պարտքերի կենտրոնացման և կառուցվածքի կառավարում,
- բարձր իրացվելիությամբ ակտիվների պորտֆելի վարում, որը կարելի է հեշտությամբ իրացնել որպես ապահովություն դրամական միջոցների հոսքի դադարեցման դեպքում,
- իրացվելիության և ֆինանսավորման ծրագրերի անընդհատության ապահովում,
- օրենսդրական պահանջների հետ իրացվելիության ցուցանիշների համապատասխանության վերահսկում:

Գանձապետարանը վարչություններից ստանում է տեղեկատվություն վերջիններիս ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրացվելիության կառուցվածքի ու ապագայում պլանավորվող գործունեությունից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումների վերաբերյալ: Այնուհետև, Գանձապետարանը ձևավորում է կարճաժամկետ իրացվելի ակտիվների համապատասխան պորտֆել, որը հիմնականում բաղկացած է առևտրական նպատակներով պահվող կարճաժամկետ իրացվելի արժեթղթերից, բանկերին տրված վարկերից ու փոխառություններից և այլ միջբանկային գործիքներից՝ նպատակ ունենալով ապահովել իրացվելիության բավարար մակարդակ Բանկում:

Գանձապետարանը վերահսկում է իրացվելիության դիրքը օրական կտրվածքով և իրականացնում է կանոնավոր «սթրես-թեսթեր» իրացվելիության գծով՝ շուկայի սովորական և ավելի խիստ պայմանների տեսանկյունից: Սովորական շուկայական պայմաններում Բանկի իրացվելիության դիրքի վերաբերյալ տեղեկատվություն ներառող հաշվետվությունները ներկայացվում են վերադաս ղեկավարությանը շաբաթական կտրվածքով: Բանկի իրացվելիության կառավարման վերաբերյալ որոշումները կայացնում է ԱՊԿՀ-ն՝ Ռիսկերի կառավարման վարչության և Գանձապետարանի կողմից ներկայացված հաշվետվությունների հիման վրա:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների և վարկավորման պարտավորվածությունների գծով դրամական միջոցների չգեղչված հոսքերը՝ ըստ պայմանագրով սահմանված առավել վաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակներում ներկայացված ընդհանուր համախառն ներհոսքը և արտահոսքն իրենցից ներկայացնում են դրամական միջոցների չգեղչված հոսքերը ֆինանսական ակտիվների, պարտավորությունների կամ պարտավորվածությունների գծով: Ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերի համար երաշխիքի առավելագույն գումարը տեղաբաշխվում է այն ամենավաղ ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում երաշխիքը կարող է հետ գնվել:

«Արարատքանկ» ԲԲԸ
2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
31 դեկտեմբերի 2012թ.							
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	36,564	3,096	27,930	1,382,067	1,625,351	3,075,008	2,718,308
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	44,957,516	2,188,471	4,994,580	8,991,971	3,615,421	64,747,959	63,279,595
Այլ փոխառություններ	432,796	835,378	2,914,258	4,909,720	26,026,480	35,118,632	30,185,218
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	980	320,015	11,803	1,253	-	334,051	334,051
Ընդամենը պարտավորություններ	45,427,856	3,346,960	7,948,571	15,285,011	31,267,252	103,275,650	96,517,172
Վարկավորման պարտավորվածություններ	4,869,841	-	-	-	-	4,869,841	4,869,841

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
31 դեկտեմբերի 2011թ.							
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	44,600	15,415	66,125	101,578	1,690,229	1,917,947	1,681,002
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	36,785,326	2,487,586	4,505,125	6,296,298	1,138,884	51,213,219	50,478,577
Այլ փոխառություններ	441,069	538,838	1,616,936	3,848,895	19,693,919	26,139,657	22,469,952
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	15,066	22,560	71,385	159,365	-	268,376	268,376
Ընդամենը պարտավորություններ	37,286,061	3,064,399	6,259,571	10,406,136	22,523,032	79,539,199	74,897,907
Վարկավորման պարտավորվածություններ	4,900,189	-	-	-	-	4,900,189	4,900,189

ՀՀ օրենսդրության համաձայն անհատները կարող են ցանկացած պահի ելքագրել իրենց ժամկետային ավանդները՝ դեպքերի մեծամասնությունում կորցնելով հաշվեգրված տոկոսները: Այս ավանդները դասակարգվում են ըստ մարման ժամկետների: Ստորև ներկայացված են այս ավանդների հիմնական գումարները՝ ըստ մարման ժամկետների 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս ժամկետով	1,799,872	756,856
1-ից 3 ամիս ժամկետով	1,919,672	2,254,993
3-ից 6 ամիս ժամկետով	3,459,872	3,702,619
6-ից 12 ամիս ժամկետով	7,760,840	5,771,919
Ավելի քան 1 տարի ժամկետով	2,387,185	949,462
	17,327,441	13,435,849

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ մարման ակնկալվող ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցայահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	41,283,033	-	-	-	-	-	-	41,283,033
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	2,734	-	-	-	-	-	-	2,734
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	68,945	697,590	698,168	5,702,952	739,119	55,839	-	7,962,613
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	5,011,730	607,402	376,733	878,861	-	420,000	-	7,294,726
Հաճախորդներին տրված վարկեր	3,769,374	7,061,708	13,371,319	27,125,331	2,251,123	-	83,168	53,662,023
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	2,302,949	-	2,302,949
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	-	-	-	-	-	25,655	-	25,655
Այլ ակտիվներ	752,064	3,052	140,580	-	-	283,704	-	1,179,400
Ընդամենը ակտիվներ	50,887,880	8,369,752	14,586,800	33,707,144	2,990,242	3,088,147	83,168	113,713,133
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	36,476	3,044	1,317,801	1,360,987	-	-	-	2,718,308
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	44,692,791	2,016,121	13,181,301	3,386,574	2,808	-	-	63,279,595
Այլ փոխառություններ	397,188	760,757	6,403,165	21,629,638	994,470	-	-	30,185,218
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	-	466,766	-	-	-	-	-	466,766
Այլ պարտավորություններ	190,781	381,112	33,471	-	-	-	-	605,364
Ընդամենը պարտավորություններ	45,317,236	3,627,800	20,935,738	26,377,199	997,278	-	-	97,255,251
Զուտ դիրքը	5,570,644	4,741,952	(6,348,938)	7,329,945	1,992,964	3,088,147	83,168	16,457,882

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ մարման ակնկալվող ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	26,877,401	-	-	-	-	-	-	26,877,401
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	416,636	812,533	3,035,306	4,073,434	800,382	43,696	-	9,181,987
Բանկերին և ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր և փոխատվություններ	9,052,295	950,077	55,116	30,285	-	346,311	-	10,434,084
Հաճախորդներին տրված վարկեր	2,433,391	4,583,281	9,739,743	20,145,940	1,459,079	-	18,602	38,380,036
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	2,038,593	-	2,038,593
Այլ ակտիվներ	386,448	2,358	91,999	-	-	183,455	-	664,260
Ընդամենը ակտիվներ	39,166,171	6,348,249	12,922,164	24,249,659	2,259,461	2,612,055	18,602	87,576,361
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	44,600	15,283	161,553	1,459,566	-	-	-	1,681,002
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	36,509,785	2,415,662	10,469,795	1,081,500	1,835	-	-	50,478,577
Այլ փոխառություններ	433,413	477,236	4,421,962	16,570,094	567,247	-	-	22,469,952
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	-	349,131	-	-	-	-	-	349,131
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	-	-	-	16,536	-	16,536
Այլ պարտավորություններ	86,405	22,560	230,750	-	-	-	-	339,715
Ընդամենը պարտավորություններ	37,074,203	3,279,872	15,284,060	19,111,160	569,082	16,536	-	75,334,913
Զուտ դիքքը	2,091,968	3,068,377	(2,361,896)	5,138,499	1,690,379	2,595,519	18,602	12,241,448

Իրացվելության ռիսկի կառավարման համար Բանկի կողմից կիրառվող հիմնական միջոցը բարձր իրացվելի ակտիվների և ցպահանջ պարտավորությունների հարաբերակցության որոշումն է: Այս նպատակով բարձր իրացվելի ակտիվները ներառում են դրամական միջոցները, նոստրո հաշիվները, ոսկու ստանդարտացված ձուլակտրոները, ՀՀ կառավարության ու ՀՀ ԿԲ-ի կողմից թողարկված պարտքային արժեթղթերը և այլ կորպորատիվ պարտքային արժեթղթերը, որոնց համար գործում է իրացվելի շուկա, որոնք գրավադրված չեն և որոնց օգտագործումը ոչ մի կերպ սահմանափակված չէ: Ցպահանջ պարտավորությունները ներառում են հաճախորդների ընթացիկ հաշիվները և ցպահանջ ավանդները, ինչպես նաև ըստ պահանջի վճարման ենթակա այլ պարտավորությունները: Ստորև ներկայացված է բարձր իրացվելի ակտիվների և ցպահանջ պարտավորությունների հարաբերակցությունը 2012թ. դեկտեմբեր ամսվա համար և տարվա ընթացքում:

	<u>2012թ.</u>	<u>2011թ.</u>
	Առօրյա չանցած	Առօրյա չանցած
Դեկտեմբեր ամսվա համար	129%	123%
Միջինը տարվա համար	112%	126%
Առավելագույնը տարվա համար	129%	134%
Նվազագույնը տարվա համար	101%	119%

Վերը ներկայացված հարաբերակցությունը կիրառվում է նաև ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված իրացվելության սահմանաչափերի հետ համապատասխանությունը որոշելու համար:

27 Կապիտալի կառավարում

Բանկի կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Բանկը որպես կապիտալ սահմանում է տեղական օրենսդրությամբ բանկերի կապիտալի համար որպես բաղկացուցիչ սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն, որոնք հիմնված են Բազելյան համաձայնագրի սկզբունքների վրա, բանկերը պետք է ապահովեն, որպեսզի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության ցուցանիշը («կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ») բարձր լինի սահմանված նվազագույն մակարդակից: 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ սահմանված նվազագույն մակարդակը կազմում է 12%: 2012թ. և 2011թ. ընթացքում Բանկի կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը համապատասխանում էր սահմանված մակարդակին:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ՀՀ ԿԲ-ի պահանջների համաձայն հաշվարկված կապիտալի կառուցվածքի վերլուծությունը 2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի համար:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
	Առողիտ չանցած	Առողիտ չանցած
Հիմնական կապիտալ		
Բաժնետիրական կապիտալ	6,387,505	5,962,005
Էմիսիոն եկամուտ	1,947,880	1,186,001
Գլխավոր պահուստ	500,000	390,000
Չբաշխված շահույթ	7,334,013	4,607,650
Նվազեցումներ	(194,781)	(137,883)
Ընդամենը հիմնական կապիտալ	15,974,617	12,007,773
Լրացուցիչ կապիտալ		
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների վերագնահատման պահուստ	70,876	82,687
Ստորադասված վարկ	408,000	612,000
Ընդամենը լրացուցիչ կապիտալ	478,876	694,687
Ընդամենը կապիտալ	16,453,493	12,702,460
Ընդամենը ռիսկով կշռված ակտիվներ (ներառյալ վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերը)	82,267,465	60,459,120
Ընդամենը կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների տոկոսային հարաբերակցություն	20.0%	21.0%

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկերի կշռման գործակիցների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի ու պայմանագրային կողմի հետ կապված վարկային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականները՝ հաշվի առնելով ցանկացած ընդունելի գրավ կամ երաշխիք: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում չճանաչված պայմանագրային պարտավորվածությունների համար՝ որոշակի ճշգրտումներով՝ հնարավոր վնասի առավել պայմանական բնույթն արտացոլելու նպատակով:

Բանկի նկատմամբ կիրառվում են նաև Բազելյան համաձայնագրի պահանջների համաձայն հաշվարկված նվազագույն կապիտալի համարժեքության պահանջներ, որոնք սահմանվում են Բանկի պարտավորությունների հետ կապված սահմանափակումներով: 2012թ. և 2011թ. ընթացքում Բանկը համապատասխանում էր կապիտալի նկատմամբ կիրառելի բոլոր արտաքին պահանջներին:

28 Պարտավորվածություններ

Բանկն ունի վարկեր տրամադրելու պարտավորվածություններ: Այս պարտավորվածություններն իրենցից ներկայացնում են հաստատված վարկերի, վարկային քարտերի և օվերդրաֆտների տրամադրում:

Բանկը տրամադրում է ֆինանսական երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ՝ հաճախորդների պարտավորությունների կատարումը երրորդ անձանց նկատմամբ երաշխավորելու նպատակով: Այս պայմանագրերն ունեն ֆիքսված ժամկետներ՝ սովորաբար մինչև մեկ տարի:

Վարկավորման պարտավորվածությունների, ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների հետ կապված Բանկը կիրառում է վարկային ռիսկի կառավարման մույն քաղաքականությունը և ընթացակարգերը, որոնք գործում են հաճախորդներին վարկեր տրամադրելիս:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են պարտավորվածությունների պայմանագրային գումարներն ըստ դասերի: Աղյուսակում արտացոլված պարտավորվածությունների գումարները ենթադրում են, որ գումարներն ամբողջովին տրամադրված են: Աղյուսակում երաշխիքների և ակրեդիտիվների գծով արտացոլված գումարները ներկայացնում են առավելագույն հաշվապահական վնասը, որը կգրանցվի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե պայմանագրային կողմերը չկատարեն պայմանագրով ստանձնած պարտավորությունները:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Պայմանագրային գումար		
Վարկերի և վարկային գծերի գծով պարտավորվածություններ	916,693	1,530,647
Վարկային քարտերի գծով պարտավորվածություններ	2,938,878	1,858,030
Չօգտագործված օվերդրաֆտներ	270,483	336,228
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	743,787	1,175,284
	4,869,841	4,900,189

Վերը ներկայացված ընդհանուր պարտավորվածությունները պարտադիր չէ, որ իրենցից ներկայացնեն դրամական միջոցների գծով ապագա պահանջներ, քանի որ այս պարտավորվածությունները կարող են ուժը կորցնել կամ դադարել գործել մինչև վերջիններիս կատարման ժամկետը:

29 Գործառնական վարձակալություն

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարները հետևյալն են.

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	268,597	170,357
Մեկից հինգ տարի ժամկետով	578,064	395,947
Ավելի քան հինգ տարի ժամկետով	4,480	4,651
	851,141	570,955

Բանկը վարձակալում է մի շարք տարածքներ և սարքավորումներ գործառնական վարձակալության պայմաններով: Վարձակալության սկզբնական ժամկետը որպես կանոն կազմում է հինգից տասն տարի՝ այդ ժամկետից հետո վարձակալության պայմանագիրը նորացնելու հնարավորությամբ: Այս վարձակալություններից ոչ մեկը պայմանական վարձավճար չի ներառում:

30 Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Բանկն ամբողջությամբ ապահովագրված չէ շենքերի և սարքավորումների վնասներից, գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Բանկի տարածքում տեղի ունեցած կամ նրա գործունեությունը վերաբերող պատահարներից: Բանկի դեռ Բանկը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի բացասական ազդեցություն ունենալ Բանկի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Դեկլարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունները, եթե այդպիսիք լինեն, զգալի բացասական ազդեցություն չեն ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(բ) Հարկային պարտավորվածություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են պարզաբանումներ տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության մի շարք մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել խիստ տույժեր, տուգանքներ և տոկոսագումարներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս փաստերը Հայաստանի Հանրապետությունում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Բանկի ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

31 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Վերահսկողություն

Բանկի մայր կազմակերպությունն է «Ֆլեշ» ՍՊԸ-ն: Բանկի վերջնական վերահսկող անձն է հանդիսանում Բարսեղ Բեգլարյանը: Բանկի մայր կազմակերպությունը չի կազմում հանրությանը մատչելի ֆինանսական հաշվետվություններ:

(բ) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է աշխատակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը 2012թ. և 2011թ. համար:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Կարճաժամկետ հատուցումներ աշխատակիցներին	184,431	161,223

Ստորև ներկայացված են 2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների մնացորդները և միջին տոկոսադրույքները:

	2012թ. հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք, %	2011թ. հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք, %
Ֆինանսական վիճակի մասին				
Տրված վարկեր (համախառն)	77,702	7.1%	34,615	8.6%
Վարկերի արժեզրկման պահուստ	(966)	-	(422)	-
Ստացված ավանդներ	729,590	9.2%	929,576	8.6%

Կապակցված կողմերին վարկերը տրվում են ՀՀ դրամով և ԱՄՆ դոլարով և ենթակա են մարման 1-ից 10 տարվա ընթացքում:

Ստորև ներկայացված են Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների գծով շահույթում կամ վնասում արտացոլված գումարները 2012թ. և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2012թ. հազ. դրամ	2011թ. հազ. դրամ
Շահույթ կամ վնաս		
Տոկոսային եկամուտ	6,508	13,257
Տոկոսային ծախս	(62,536)	(78,898)
Արժեզրկումից կորուստներ	(536)	74

(գ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Այլ կապակցված կողմերը ներառում են մայր կազմակերպությունը, նրա այլ դուստր կազմակերպությունները և չվերահսկող բաժնետերերին, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն Բանկի նկատմամբ: Ստորև ներկայացված են 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2012թ-ին շահույթում կամ վնասում արտացոլված գործարքների գումարները:

	Մայր կազմակերպություն		Բանկի նկատմամբ նշանակալի ազդեցություն ունեցող կազմակերպություն		Ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ		Վերջնական վերահսկող կողմ և ընտանիքի մտերիմ անդամներ		Ընդամենը
	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր. %	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր. %	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր. %	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր. %	հազ. դրամ
Ֆինանսական փնակի մասին հաշվետվություն									
ԱԿՏԻՎՆԵՐ									
Հաճախորդներին տրված վարկեր									
- ՀՀ դրամով									
Մայր գումարի մնացորդ	-	-	-	-	12,370	16.1%	911	16.0%	13,281
Արժեզրկման գծով պահուստ	-	-	-	-	(124)	-	(18)	-	(142)
- ԱՄՆ դոլարով									
Մայր գումարի մնացորդ	-	-	-	-	-	-	14,307	14.0%	14,307
Արժեզրկման գծով պահուստ	-	-	-	-	-	-	(286)	-	(286)
- Եվրոյով									
Մայր գումարի մնացորդ	-	-	-	-	-	-	2,873	16.0%	2,873
Արժեզրկման գծով պահուստ	-	-	-	-	-	-	(57)	-	(57)
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ									
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ									
- ՀՀ դրամով			-	-	129,499	-	34,843	1.0%	538,838
- ԱՄՆ դոլարով			-	-	95	-	1,954,840	8.0%	2,884,327
- այլ արտարժույթով			-	-	209	-	23,378	3.0%	23,611
Այլ փոխառություններ									
- ՀՀ դրամով	-	-	3,577,447	12.1%	-	-	-	-	3,577,447
- ԱՄՆ դոլարով	-	-	6,393,077	5.3%	-	-	-	-	6,393,077
Ֆին. փնակի մասին հաշվետվությունում յճանաչված միավորներ									
Տրված երաշխիքներ	-	-	-	-	100,000	-	-	-	100,000
Շահույթ կամ վնաս									
Տոկոսային եկամուտ	208	-	-	-	-	-	-	-	208
Տոկոսային ծախս	-	-	(594,597)	-	-	-	(158,296)	-	(752,893)
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով	-	-	-	-	1,000	-	-	-	1,000
Այլ ընդհանուր և վարչական ծախսեր	(14,750)	-	-	-	-	-	-	-	(14,750)
Վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	-	-	(401,166)	-	-	-	(184,562)	-	(585,728)

Ստորև ներկայացված են 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2012թ-ին շահույթում կամ վնասում արտացոլված գործարքների գումարները:

	Մայր կազմակերպություն		Բանկի նկատմամբ նշանակալի ազդեցություն ունեցող կազմակերպություն		Ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպություններ		Վերջնական վերահսկող կողմ և ընտանիքի մտերիմ անդամներ		Ընդամենը
	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր. %	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր. %	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր. %	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր. %	
Ֆինանսական վիճակի մասին ԱԿՏԻՎՆԵՐ									
Հաճախորդներին տրված վարկեր									
- ՀՀ դրամով									
Մայր գումարի մնացորդ	-	-	-	-	18,405	16.0%	681	12.7%	19,086
Արժեզրկման գծով պահուստ	-	-	-	-	(183)	-	(7)	-	(190)
- ԱՄՆ դոլարով									
Մայր գումարի մնացորդ	-	-	-	-	-	-	19,287	14.0%	19,287
Արժեզրկման գծով պահուստ	-	-	-	-	-	-	(386)	-	(386)
- Եվրոյով									
Մայր գումարի մնացորդ	-	-	-	-	-	-	1,558	12.0%	1,558
Արժեզրկման գծով պահուստ	-	-	-	-	-	-	(29)	-	(29)
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ									
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ									
- ՀՀ դրամով	660,642	-	-	-	49,156	-	30,222	6.0%	740,020
- ԱՄՆ դոլարով	313,963	-	-	-	-	-	1,985,519	8.0%	2,299,482
- այլ արտարժույթով	23	-	-	-	14,962	-	8,423	3.0%	23,408
Այլ փոխառություններ									
- ՀՀ դրամով	-	-	766,428	10.4%	-	-	-	-	766,428
- ԱՄՆ դոլարով	-	-	8,341,020	5.3%	-	-	-	-	8,341,020
Ֆին. վիճակի մասին հաշվետվությունում չճանաչված միավորներ									
Տրված երաշխիքներ	-	-	-	-	163,766	-	-	-	163,766
Շահույթ կամ վնաս									
Տոկոսային եկամուտ	6,674	-	-	-	1,356	-	-	-	8,030
Տոկոսային ծախս	(2,846)	-	(226,763)	-	-	-	(198,255)	-	(427,864)
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով	-	-	-	-	306	-	-	-	306
Այլ ընդհանուր և վարչական ծախսեր	(17,400)	-	-	-	-	-	-	-	(17,400)
Վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	-	-	(206,308)	-	-	-	(202,055)	-	(408,363)

32 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեք

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգում և իրական արժեք

Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները մոտավորապես հավասար են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները հաշվարկվում են կիրառելով գեղջված դրամական միջոցների տեխնիկան՝ հիմք ընդունելով դրամական միջոցների ապագա գնահատված հոսքերը և մմանատիպ գործիքների համար գործող գեղջերի դրույքները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելիս ղեկավարությունը հիմնվել է հետևյալ ենթադրությունների վրա.

- 12%-13% գեղջերը կիրառվում են վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերից ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը գեղջելու համար:
- 6.5%-10% և 10%-15% գեղջերը կիրառվում են համապատասխանաբար բանկերին տրված վարկերից և փոխառություններից և հաճախորդներին տրված վարկերից ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը գեղջելու համար:
- 5.5%-12% գեղջերը կիրառվում են պարտավորություններից ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը գեղջելու համար:

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գումարը, որով ֆինանսական գործիքը կարող է փոխանակվել իրագել, պատրաստական և «անկախ կողմերի միջև գործարքում»: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է դիտվի որպես իրացման արժեք՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների մարման ժամանակ:

(բ) Իրական արժեքի հիերարխիա

Բանկը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում գրանցված ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափելիս կիրառում է ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիան, որն արտացոլում է չափումների կատարման ժամանակ օգտագործված ելակետային տվյալների նշանակալիությունը:

- 1-ին մակարդակ. Նույն գործիքների համար գործող շուկայում գնանշվող գները (չճշգրտված):
- 2-րդ մակարդակ. Գնահատման տեխնիկա, որը հիմնված է դիտարկելի ելակետային տվյալների վրա կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող): Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնց գնահատման համար կիրառվել է հետևյալը՝ գնանշվող գները մմանատիպ գործիքների համար գործող շուկայում, գնանշվող գները նույն կամ մմանատիպ գործիքների համար ակտիվ չհամարվող շուկաներում, կամ այլ գնահատման տեխնիկա, որտեղ բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են շուկայական տվյալներից:

- 3-րդ մակարդակ. Գնահատման տեխնիկա, որը կիրառում է նշանակալի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալները: Այս դասակարգը ներառում է բոլոր այն գործիքները, որոնք գնահատվում են դիտարկելի տվյալների վրա չհիմնված ելակետային տվյալներից ելնելով, իսկ ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներն էական ազդեցություն ունեն գործիքի գնահատման վրա: Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնք գնահատվում են մանրատիպ գործիքների համար գնանշվող գների հիման վրա, որոնց գծով պահաջվում են նշանակալի դիտարկելի ճշգրտումներ կամ ենթադրություններ՝ գործիքների միջև տարբերություններն արտացոլելու նպատակով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքով չափվող Բանկի ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափումները (վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթեր և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ածանցյալ գործիքներ) հիմնված են 2-րդ մակարդակի վրա: